

PLA DE DIFUSIÓ

DE LA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC DE
CALONGE I VALL-LLOBREGA

ALUMNA: Laura Requena i Serra
TUTORA: Dra. Mre Assumpta Roig i Torrentó
Màster en Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local
Curs 2008-2009

AGRAIMENTS

Aquest projecte no s'hauria portat a terme sense el guiatge, el suport i la coordinació d'Assumpta Roig i Torrentó.

Agraeixo a Lluís Molla, president de la Fundació Remença XXI, l'oportunitat de fer un estudi sobre la Zona d'Interès Etnològic de Calonge i Vall-llobrega, així com el fet de facilitar-me l'accés tan a la documentació com al Mas Molla.

A Joan Rosselló he d'agrar-li la col·laboració en la coordinació de les entrevistes als masos i Alicia Genís per donar-me suport i facilitar-me dades històriques sobre la Zona d'Interès Etnològic. He d'esmentar també el meu agraïment als tretze masos als quals he entrevistat, així com a David Gràcia, Esther Loaisa i Montse Molla per facilitar-me informació i documentació necessària referent a la Zona d'Interès Etnològic.

He d'agrar la col·laboració de l'Àrea de Turisme de l'Ajuntament de Calonge i de l'Arxiu Municipal de la mateixa població.

Finalment donar les gràcies a Marta Gala per col·laborar en la captació de fotografies per la documentació d'aquest projecte.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	p. 1
2. ANTECEDENTS	p. 2
2.1 Marc històric	p. 4
2.2 Zona d'Interès Etnològic	p. 6
2.3 Fundació Remença XXI	p. 8
3. PLA DE DIFUSIÓ	p. 11
3.1 Anàlisi Intern	p. 11
3.2 Anàlisi de l'entorn	p. 19
3.2.1 Elements Patrimonials i Equipaments culturals	p. 19
3.2.2 Principals Eixos de Comunicació	p. 19
3.2.3 Fenomen Turístic	p. 20
3.3 Anàlisi i Diagnosi	p. 24
3.3.1 Valoració Global i Tendències	p. 27
3.4 Conceptualització del Projecte	p. 28
3.4.1 Condicionament Turístic	p. 31
3.4.2 L'exposició	p. 32
3.4.3 Difusió	p. 33
3.4.4 Model de Gestió	p. 35
3.4.5 Pressupost	p. 37

BIBLIOGRAFIA

4. ANNEX	p. 39
4.1 Annex 1	p. 39
4.1.1 Fitxes Inventari Patrimoni Etnològic Calonge i Vall-llobrega ...	p. 40
4.2 Annex 2	p. 88
4.2.1 Mapa situació masos ZIE	p. 89
4.2.2 Mapa proximitat BCINs Calonge – Vall-llobrega	p. 90
4.2.3 Publicació Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya	p. 92
4.2.4 Notícies Premsa Enoturisme	p. 93

1. INTRODUCCIÓ

L'octubre del 2008, coincidint amb l'inici de les classes del Màster en Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local a la Universitat de Girona, vaig acudir a la Jornada sobre la Senyalització del Patrimoni al Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols. Casualment, vaig contactar amb una persona vinculada a la Fundació Remença XXI que em va proposar fer un projecte relacionat amb el patrimoni viu amagat a la zona de Calonge i Vall-llobrega.

Fins aquell moment no tenia cap idea que em permetés desenvolupar el projecte de final d'estudis que se'm demanava des del màster. Finalment, tot sospesant el tema, vaig acceptar.

En la primera entrevista amb Lluís Molla, president de la Fundació Remença XXI, vaig comprendre que es tractava d'un element patrimonial important i em resultava engrescadora la idea de poder-hi participar.

Aquest projecte que presento consisteix en el desenvolupament d'un pla de difusió del futur Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) en la seva categoria de Zona d'Interès Etnològic (ZIE) de Calonge i Vall-llobrega, basat en la tradició de la pagesia en el policultiu i especialment en l'elaboració del vi de forma ancestral, tal i com ja el feien als segles XVIII i XIX.

Hi he invertit més d'un any per documentar-me i conèixer un món desconegut per mi, fet que en algunes ocasions m'ha exigit un sobreesforç i que en d'altres m'ha permès agafar certa perspectiva.

2. ANTECEDENTS

En ple cor de la Costa Brava, apareix una vila envoltada de muntanyes, grans zones de conreus i amb costa marinera. El paisatge de les Gavarres i la mar Mediterrània fan del terme municipal de Calonge, de 33.5 km², un lloc de contrastos, envoltada per les poblacions veïnes de Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura, Forallac, Palamós, Santa Cristina d'Aro i Platja d'Aro.

A tocar, el terme municipal de Vall-llobrega, amb 5,4 km² d'extensió, reposa a la part més oriental del massís i comparteix amb Calonge les veïnes Palamós, Forallac i al nord-est el terme municipal de Mont-ras.

La citació d'aquestes dues poblacions, que sumen un total de 11.249 habitants - 825 a Vall-llobrega i 10.424 a Calonge - ens ajuda a emmarcar l'espai geogràfic on ens mourem.

Format per un paisatge agroforestal de naturalesa rústega, els camps de conreu de policultiu hi tenen un especial protagonisme. Oliveres i arbres fruiters conviuen amb els conreus d'hortes i vinyes, flanquejats per masies, pous, cellers i barraques de vinya.

Calonge i Vall-llobrega tingueren especial protagonisme a partir del nomenament, el 1279, de Palamós com a Port Reial del rei Pere el Gran. Comtes i nobles van instal·lar-se prop de la cort reial, formant un paisatge d'arquitectura senyorial a tota la zona propera al port.

Anys més tard, la història d'ambdues poblacions, que configuren una plana que s'estén fins al mar, ens indica com el treball agrari i la indústria suro tapera proporcionaven l'activitat econòmica dels vilatans, donant feina a gran part de la població. Però, a partir de mitjan del segle passat, a causa de l'augment del turisme, generalitzat a la comarca i estenent-se a la zona costera del Baix Empordà, es va generar una ocupació basada, majoritàriament, en el sector dels serveis i de la construcció (Caner, 1983).

Segons el cadastre vitícola del 1975, com expliquen Joan Ll. Alegret, Carles Serra i Josep Maymí al llibre *Un vi viu* (2005), les dues poblacions ja tenien certa importància en la producció de vi a les comarques gironines, doncs Calonge superava en superfície de vinyar a la resta de municipis del Baix Empordà.

D'ençà de llavors, i tot i els canvis d'hàbits de la societat, Calonge i Vall-llobrega compten amb veïns que continuen treballant la terra, recollint els fruits i venent-los a casa o al mercat. Amb el seu propi esforç, aconsegueixen subsistir per ells mateixos sense la necessitat d'intermediaris, tal com feien els seus avantpassats del XVIII.

Així doncs, la Vall del Tinar amaga masos i cases de pagès distribuïdes per les seves extensions. La riera, que porta el mateix nom que la vall, rega un indret amb un interès natural indiscutible, on les temperatures suaus, la pluviometria moderada i el terreny àcid afavoreixen el creixement de la vinya, dels fruits de l'horta i d'oliveres. Un espectacle cromàtic canviant segons l'època de l'any.

Aquestes tradicions i maneres de viure ancestrals ancorades en les aigües de la història, fan que els masos rebin un flux continu de visitants i compradors, que valoren principalment, el vi de pagès, elaborat amb tècniques heretades de segles enllà. I tots enfilen el camí de tornada amb la convicció que aquesta és una autèntica causa en perill d'extinció que cal defensar i conservar.

2.1 Marc Històric

Aquesta comunitat agrícola ha estat en perill de destrucció, en diverses ocasions al llarg de la història.

El 1882 la Fil·loxera, va provocar la pèrdua de les vinyes i el conseqüent abandonament de les terres degut a la ruïna de molts pagesos.

Es tractava d'una plaga generada per *“una espècie de pulgó de color groc i d'un mil·límetre de longitud, que pica les arrelles del cep per xuclar-ne els sucs fins a matar les varietats europees”* (Molla, 2000:196)

La Fil·loxera, però, no va aconseguir destruir la capacitat de regeneració dels pagesos de la zona, i mitjançant la plantació de ceps híbrids americans van recuperar-se econòmicament.

La divisió dels pagesos de Calonge i Vall-llobrega es va iniciar en aquest moment, ja que molts van decidir abandonar les tècniques antigues i crear cooperatives que introduïren les tècniques enològiques més modernes i que anys més tard formarien part de la Denominació d'Origen (DO) Baix Empordà.

Altres van continuar el seu periple al llarg dels anys, vivint de la terra i dels seus propis mitjans, passant collites més bones que d'altres durant un segle aproximadament.

El 1935 l'actriu Madeleine Carroll va establir-se a la zona costera de Treumal, donant el tret de sortida al boom turístic de Calonge i reforçant, la primerenca oferta turística que va accelerar el procés natural de construcció urbanística, amb la lògica repercussió en terres de conreu i en la vida tranquil·la dels vilatans.

La pèrdua d'aquest tipus de *modus vivendi* s'ha anat agreujant per dues causes clarament perceptibles; primerament per la venda accelerada de terrenys agrícoles on s'han edificat noves zones residencials i per altre banda el considerable envelliment de la població i la manca de persones joves decidides a continuar el treball esclau de la terra.

Aquestes noves generacions han observat la ràpida transformació d'una societat vinculada a les revolucions tècniques i informàtiques, essent testimonis del gran desenvolupament econòmic que començà durant la segona meitat del segle XX i que perdura encara en els nostres temps.

Però, és possible quedar-ne al marge? És fàcil continuar amb els hàbits heretats de les generacions passades? La resposta es pot resoldre en dos sentits, la primera seria abandonar les tècniques antigues i acceptar la modernitat, i la segona podria ser una opció de continuïtat, seguint tècniques de 127 anys enrere.

I així, molts masos, han vist en els seus hereus l'única manera de continuar lligats a la història. Però, i el futur? Com viuran enmig d'un món tan canviant amb costums de dos segles enrere? L'amenaça és evident.

Hi ha mesures que permeten conservar aquest patrimoni mitjançant la protecció, la correcta difusió i la posada en valor d'aquests elements que han aconseguit sobreviure durant dècades, només així, es pot garantir el record de les tradicions.

Una vintena d'aquestes famílies pageses, repartides entre les valls de Calonge i Vall-llobrega, convençuts de les actuacions que calia prendre, i com si fos una plaga més a combatre, van decidir començar a organitzar-se per cercar la millor via que els permetés aconseguir els seus propòsits.

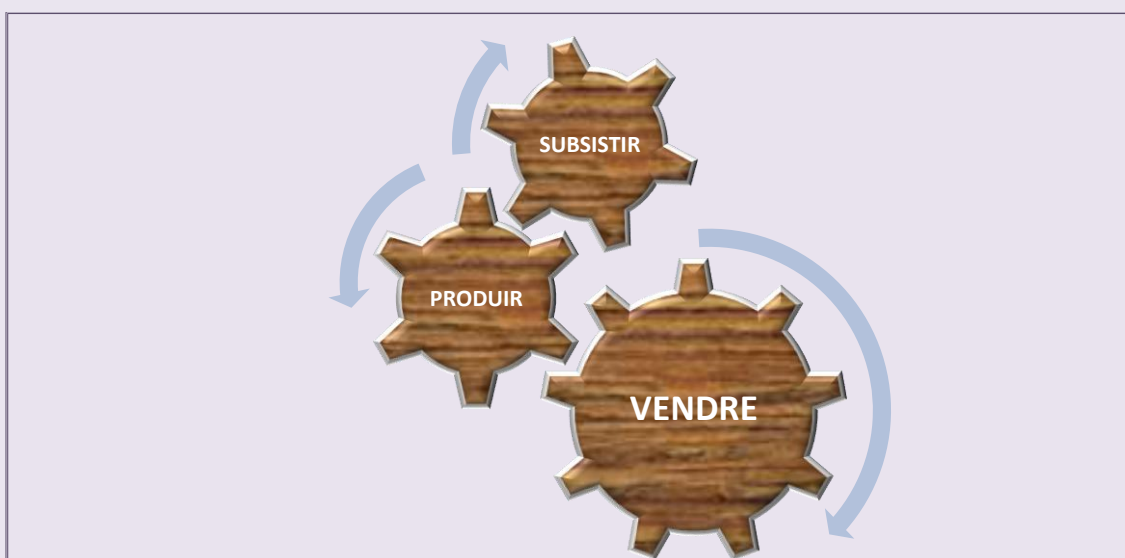

Diagrama 1 Laura Requena (LR)

2.2 Zona d'Interès Etnològic

Amb els grecs neix la vocació col·leccionista, la valoració del fet artístic i per tan cultural. I ja en aquells temps, es va percebre la necessitat de dictaminar lleis per protegir i procurar la perpetuació dels béns culturals. Més endavant el món medieval va conservar i dictaminar la valoració d'uns elements per sobre d'uns altres i no fou fins a l'edat moderna, quan es generà un canvi important de paradigma; el plaer d'observar, de viure i sentir el patrimoni. S'esvaïa la seva dimensió més sagrada, convertint-se en laic, domèstic i profà. Comerciants i burgesos seran, a partir de llavors, posseïdors de les peces d'art més preuades, ja en la seva època.

La il·lustració va provocar una preocupació clara des de l'àmbit polític sobre la necessitat de fer accessibles els centres culturals al poble, per tal de convertir-los en una font clara de coneixements que permetés la formació dels individus, més enllà de les escoles.

Però al segle XIX, amb el naixement del Nacionalisme i el Romanticisme, el descobriment d'allò local es converteix en sinònim d'identitat nacional, una forma de sentir-se i convertir-se en singulars, d'apreciar les tradicions i la història més propera que mostra a cada subjecte la seva pròpia realitat. En l'actualitat segueix existint el mateix sentiment, enmig de la Globalització està despertant cert interès per allò local, identitari, del que tots ens en sentim hereus. (Morales, A. 1996)

El present empeny al que podem anomenar *l'universalisme d'hàbits*. Una pèrdua constant de referents que ens fa tenir la sensació de conviure dins una societat d'éssers mimètics desarrelats dels seus orígens.

La conservació del patrimoni és essencial i necessària per evitar que es produeixi una distorsió de la particularitat cultural i històrica de cada territori, per fer-ho cal entendre que el conjunt de béns públics i privats és el nexa d'unió d'un determinat nombre d'individus.

Tan sols preservant allò resistent al pas del temps, s'aconseguirà una representació simbòlica del que està en perill de desaparèixer. Aquests elements bàsics permetran transmetre coneixements a les generacions futures, que es serviran d'ells per reestructurar el seu passat històric.

És per aquest motiu que les administracions públiques davant aquesta necessitat, van crear una legislació que ordena, protegeix i controla el patrimoni de cada regió. A Catalunya la Llei 9/1993 de 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català (Article 1) parteix d'un concepte ampli del patrimoni cultural que engloba patrimoni moble, immoble, immaterial tan públic com privat, així com les manifestacions de la cultura tradicional i popular. Aquesta llei estableix diferents categories de protecció; els Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN) i els Béns Culturals d'Interès Local (BCIL).

El 1997, i seguint el que dictamina la llei catalana de patrimoni català (Article 5), les masies de Calonge i Vall-llobrega, decideixen actuar presentant-se davant l'administració pública per tal de sol·licitar la protecció de bé cultural d'interès nacional en la categoria de Zona d'Interès Etnològic (ZIE) (Article 7 Apartat e). Entenent que es tracte d'un conjunt de vestigis que contenen elements constitutius del patrimoni etnològic de Catalunya. Inicialment es va centrar en el vi de pagès com a tècnica antiga dels segles XVIII-XIX i més endavant es va decidir ampliar per les vendes d'hortalisses i fruites i vi a les masies i als mercats. Així finalment, la Generalitat de Catalunya va proposar la declaració d'un conjunt de masos, i no solament el vi de pagès, com a eix de la ZIE.

Així doncs, es va incoar l'expedient, seguint el procediment de declaració que marca la llei (Article 8) i es va presentar el cas personalment, amb informes històrics, documentació gràfica i un informe detallat sobre l'estat de conservació de la zona.

Els efectes de la incoació de l'expedient provoquen la protecció immediata, però provisional, de dit bé a l'espera de la declaració final, obligant als propietaris a la conservació del patrimoni, a la necessitat d'informar a l'Administració de l'estat dels seus béns i de les activitats que s'hi portin a terme (Article 9).

Alhora estan obligats a permetre l'examen i estudi dels béns, la col·locació de senyals indicadors i la visita pública com a mínim de quatre dies al mes i en dies i hores prèviament assenyalats. **El 7 de març de 2002** la Generalitat inicia el procés de declaració de bé cultural.

En l'actualitat, gener de 2010, el cas resta aturat a l'espera de la declaració final que aconseguirà preservar una activitat vinguda des del segle XVIII, protegint-la i ajudant a la seva continuació i perpetuació al llarg dels pròxims anys, fent que les generacions futures compreguin el context social on viuen, i immortalitzant una manera de viure, de comprendre el món i de treballar la terra.

2.3 La Fundació Remença XXI

Davant la necessitat de seguir el procés de declaració de forma conjunta es crea, l'any 2004, la Fundació Privada Remença XXI, per tal d'ajudar a conservar i protegir l'agricultura tradicional de Calonge i Vall-llobrega en els llocs on perviu. La Fundació es regeix per uns estatuts que marquen el seu funcionament.

Pel projecte que ens ocupa farem referència a alguns dels seus articles, com l'Article 3 dels estatuts on s'exposa que la Fundació *té per objecte elevar fins a la categoria de bé cultural la ZIE de Calonge i Vall-llobrega promovent, investigant i verificant l'origen i l'autenticitat dels seus productes, inicialment el vi*. Segons la Resolució CLT/510/2002, de 7 de març publicada al DOGC número 3597 de 18/3/2002 els masos que formen part de la futura ZIE i també de la Fundació Remença XXI són: al terme municipal de Calonge; Cal Cavall, Can Demesio, Mas Escapa Vell, Can Met Ton, Can Juli Ton, Mas Molla, Mas Monells, Mas Mont, Can Pere Clara, Can Ponsjoan, Mas Radó, Cal Xec. I a Vall-llobrega, Mas Sitjas, Mas Gastas, Can Plana, Can Joan, Can Gavito, Ca l'Àvia, Can Sandro. (Veure Annex 4.2.3)

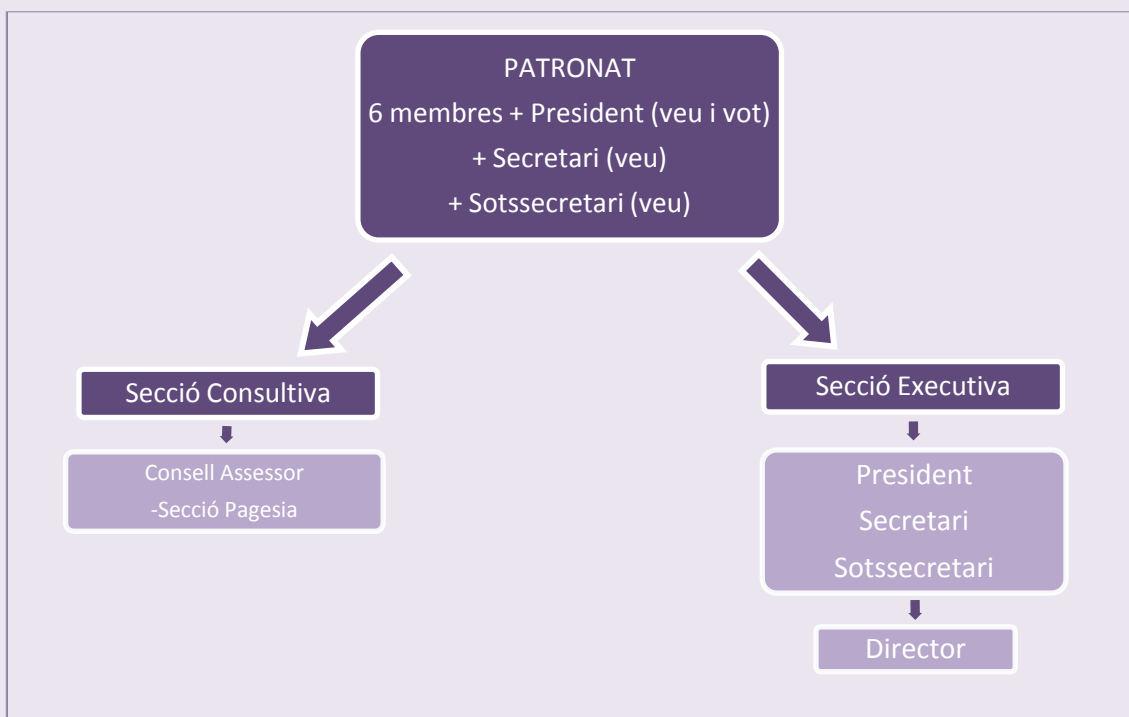
L'àmbit d'actuació de la Fundació no es centra tan sols a Calonge i Vall-llobrega, pot ser ampliable a tot Catalunya, ja que segons l'Article 4 es *constitueix en benefici de tota la societat en general*.

El govern de la Fundació, tal com marca l'Article 9, es fa des del *Patronat*, *format per sis membres més el president, els quals tenen veu i vot, i pel secretari i el sotssecretari que no disposen de dret a vot però sí de veu.*

Així, els membres del Patronat prenen decisions relacionades amb l'administració, la gestió i la representació de l'entitat. L'organigrama es divideix en dues grans franges; la Secció Consultiva i la Secció Executiva.

La primera d'aquestes està formada pel Consell Assessor, que es pot desenvolupar en diverses seccions i que té com a objectiu ser un element consultiu, sense esdevenir vinculant en les seves opinions, permetent la creació de diàleg entre les diverses realitats que enriqueix i reforça l'estratègia de dita Fundació. La secció executiva està formada pel President, en qui recau la responsabilitat de representar l'entitat, el Secretari, el qual té un paper més d'administratiu, el Sotssecretari i finalment el Director, que ha d'executar els acords que sortint de les reunions del Patronat, com bé expliquen els Articles 13 i 17.

ORGANIGRAMA FUNDACIÓ REMENÇA XXI

Organigrama 1. Fundació Remença XXI. (LR)

Iniciada la petició davant l'administració pública, i amb la responsabilitat de gestionar la futura ZIE, la Fundació Remença XXI decideix encarregar un pla de gestió a l'empresa Fractàlia (2008), del que n'ha sorgit una avaluació del medi físic, biòtic i humà, un anàlisi de fortaleeses i debilitats de la zona en general i el resultat de l'estudi s'ha traduït en un llistat d'objectius ideals a tenir en compte, els quals caldrien respectar a l'hora de gestionar la ZIE.

Les conclusions d'aquest pla plantegen diversos interrogants sobre com gestionar el futur BCIN i finalitza l'estudi marcant un seguit d'actuacions a portar a terme.

L'estudi reflecteix la necessitat lògica de procurar la continuïtat del treball dels pagesos i subratlla, però, la dificultat de combinar les obligacions que comporta la terra amb la tasca de conservar, gestionar i donar futur a la seva tradició ancestral.

Un cop es finalitzi el procés de declaració de ZIE, la Vall del Tinar assumirà una nova característica per ser visitada, una excusa que farà apropar a multitud de persones que cerquin revivre, entendre i estimar el passat. Per tan, cal crear uns mecanismes que permetin fusionar les dues necessitats; la difusió i la conservació del patrimoni etnològic.

Per les característiques de la ZIE, proposem la creació d'un Territori Museu, del que tot seguit en plantejarem la difusió.

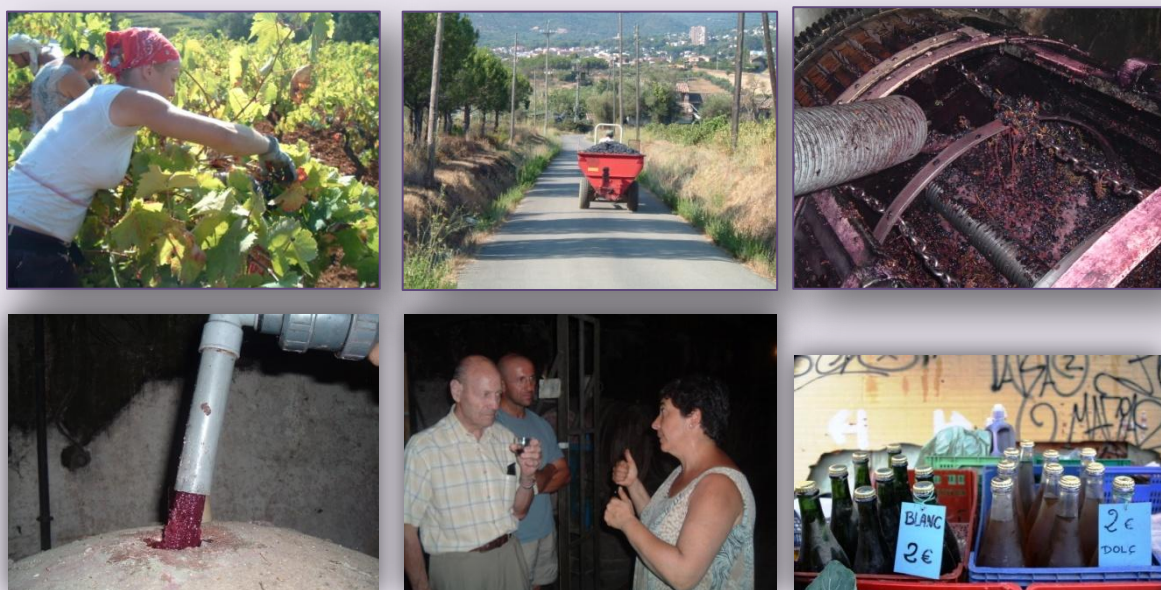
3. PLA DE DIFUSIÓ

Per tal d'establir les pautes que ens conduiran a la interpretació del patrimoni etnològic que tenim entre mans, s'ha fet necessari el coneixement de la realitat per via d'un estudi in situ de la ZIE. El resultat ha estat un inventari (Veure Annex 4.1.1) que ha identificat diverses aproximacions que ens ajudaran a configurar les estratègies de gestió futures.

3.1 Anàlisi Intern

La ZIE de Calonge i Vall-llobrega es situa al llarg d'una extensió considerable format per una vintena de masos i cases de pagès desordenades per la Vall del Tinar (Veure Annex 4.2.1). Cada habitatge presenta diferents elements patrimonials, diverses tipologies de conreus, així com costums i històries de família. Per tal de conèixer de primera mà la zona i valorar-ne la importància, s'ha fet indispensable el treball de camp.

L'observació in situ, iniciada al gener de 2009, ha consistit en una primera aproximació per tal de comprendre el curs habitual de la vida al camp. S'ha presenciat el procés de producció del vi, des de l'observació de la vinya i el seu desenvolupament fins a la verema i la venta final del producte.

Imatges 1-2-3-4-5-6 Producció i venda del vi de pagès. (LR) i Marta Gala ©

Els estudis realitzats fins aquest moment daten de l'any 1999 quan va realitzar-se l'informe encarregat a l'Àrea d'Antropologia del Departament de Geografia, Història i Història de l'art de la Universitat de Girona, finançat per la Fundació Territori i Paisatge de Caixa Catalunya.

Per tal d'actualitzar les dades generals dels masos i cases de pagès recollides fa una dècada i complementar-la amb informació útil pel Pla de Difusió, s'ha vist la necessitat de programar un seguit de visites als masos i crear una fitxa que permetés ordenar i dividir la informació recollida.

La segona fase del treball de camp, per tan, s'ha dedicat a entrevistes als masos durant els mesos d'octubre, novembre i desembre de 2009. La selecció de tretze dels vint masos que formen la ZIE, a permès portar a terme una observació global dels elements patrimonials conservats. Treball que ha generat un volum considerable de documentació.

La disposició d'aquest material permet distribuir sobre el territori els aspectes més importants a tenir en compte, destacant-ne els de més valor patrimonial i marcant les línies que ens ajudaran a llistar necessitats i potencialitats de cada mas. Cal apuntar, que aquest primer cop d'ull ajudarà en un futur a configurar l'inventari exhaustiu de la ZIE de Calonge i Vall-llobrega.

Les fitxes, que s'inspiren en l'esquema formal del programari Museumplus, es divideixen en quatre blocs d'informació; dades generals - població, adreça, propietaris, persones de contacte, descripció arquitectònica - així com aspectes de la producció i la venda de vi i horta - hectàrees, varietats de ceps, producció tradicional, tipus de conreus, col·laboració entre masos, venda actual, tradició familiar - aspectes relacionats amb la futura ZIE - adhesió a la Fundació Remença XXI, accés interior i exterior, estacionalitat i disponibilitat de les visites en l'actualitat i en el futur - i finalment dades històriques - fets històrics, i vida al camp, elements patrimonials destacables tangibles i intangibles -.

Aspectes que es poden observar en el model de fitxa que s'adjunta i amb la qual s'ha treballat per la projecció d'aquest projecte.

NOM DEL MAS:**DADES GENERALS**

NÚM. DE FITXA:

SITUACIÓ AL MAPA:

POBLACIÓ :

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ:

ADREÇA:

PROPIETARI:

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUALHECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROXIMADAMENT:

ZONA DE CONREU:

VARIETATS DE CEPES

BLANC:

NEGRE:

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT:

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN:

ALTRES CONREUS:

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS :

REBRE O DONAR AJUDA:

QUINS:

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS: SI NO

PRODUCTES:

HORARIS:

VENTA AL MERCAT: SI NO

PRODUCTES:

DIES I LLOC:

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT:

CONTINUITAT FUTURA:

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI:

ACCÉS

INTERIOR:

EXTERIOR:

CAPACITAT D'APARCAMENT:

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT:

ES FAN VISITES ACTUALMENT:

VISITA LLIURE:

VISITA AC OMPANYATS DEL MAS:

Nº DE VISITES A L'ANY APROXIMADAMENT:

Nº DE PERSONES PER VISITA:

FUTUR (ZIE):

DISPONIBILITAT FUTURA A REBRE VISITES:

Nº DE PERSONES PER VISITA:

ZONES VISITABLES:

ZONES EXTERIORS D'INTERÈS:

DIES DE LA SETMANA:

MESOS NO VISITABLES:

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICSELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

NOM	SEGLE	DESCRICIÓ	EXPOSABLE
Llibre mestre			
Factures antigues			
Escriptures antigues			
Màquines i eines			
Ceps antics			
Premsa antiga			
Indumentària antiga			
Fotografies antigues			

ELEMENTS INTANGIBLES

Costums conservades:

Diccionari propi / Nomenclatura:

Receptes de cuina:

Dites:

Cançons:

Danses:

Festes:

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

Nº:

CARACTERÍSTIQUES:

POSSIBLE GRAVACIÓ DE SO

CONVERSES:

SONS CARACTERÍSTICS:

Les entrevistes al Mas Molla, Ca l'Àvia, Mas Ponsjoan, Can Sandro, Cal Cavall, Can Juli Ton, Can Gavito, Can Demesio, Can Plana, Mas Gastas, Mas Escapa Vell, Mas Radó, Mas Genesta, han permès determinar quins podrien ser visitables, quins destaquen per les seves particularitats arquitectòniques, per l'adequació del Mas i del seu espai per rebre visitants, així com per la conservació d'eines, maquinària o històries de vida al camp.

Els masos compten amb gran quantitat de material exposable relacionat amb la producció del vi i amb el conreu de la terra, com per exemple aixades, podalls, empeltadores, semals, bótes, tractors o premses, i sorprèn veure com molts propietaris han adequat els seus espais visitables amb un criteri museogràfic sorprenent, col·locant ordenadament eines i material que gairebé conforma un discurs prou ordenat. Can Gavito, Ca l'Àvia, Mas Ponsjoan, Can Demesio, Can Plana o Mas Radó en serien alguns exemples.

Més representatiu és encara, l'exemple del Mas Molla, doncs ha adaptat un espai per la rebuda dels visitants, a mode de museu casolà, on es projecte un audiovisual que relata la història del mas, la seva activitat i les característiques que el fan únic.

S'ha observat, a mida que s'anava portant a terme el treball de camp, que alguns dels masos no reuneixen prou garanties degut a l'estat de conservació de cellers o exteriors.

Imatge 7. Festa del Vi Nou de Calonge
(Foto: LR) ©

Una tercera fase del treball de camp ha consistit en el seguiment de les activitats organitzades per la Fundació Remença XXI per tal de conèixer l'abast social, els mitjans col·laboradors i el context en el qual es desenvolupen. S'ha observat que la gran majoria dels masos participen activament en tots els esdeveniments que s'organitzen des de la Fundació Remença XXI amb una resposta del públic força engrescadora.

Durant l'any 2009 s'han portat a terme diverses trobades, una de les més importants, al castell medieval de la vila, va ser l'exposició *Zona d'Interès Etnològic de Calonge i Vall-llobrega* en el marc de la Festa del vi nou de Calonge durant el dies 7 i 8 de novembre, que juntament amb el Mercat del vi i de productes

Imatge 8. Xerrada i tast de vi. (Foto: LR) ©

de la terra van aplegar centenars de persones.

Cal citar també el Cap de setmana del vi de pagès de Calonge els dies 13, 14 i 15 de novembre. Aquestes jornades organitzades per la Fundació Remença XXI van tenir un gran èxit de públic.

Imatge 9. Excursió guiada al Mas Radó (Foto: El Punt) ©

El castell de Calonge acollia la xerrada i tast comentat *Tastem el vi de pagès de Calonge* per l'enòloga Montse Molla. En la que s'exposava la història de la ZIE, així com les característiques del vi de pagès mentre es provava el gust de diverses varietats. La cita va comptar

amb una seixantena de persones, trencant les previsions dels organitzadors. Durant el cap de setmana, es van succeir un seguit de visites guiades a diferents masos, així com una explicació pràctica de l'empelt en els ceps al Mas Ponsjoan. Una cinquantena de persones van seguir la jornada del dia 14 i un centenar van caminar per vinyes i per paratges a l'excursió guiada fins al Mas Radó, del dia següent.

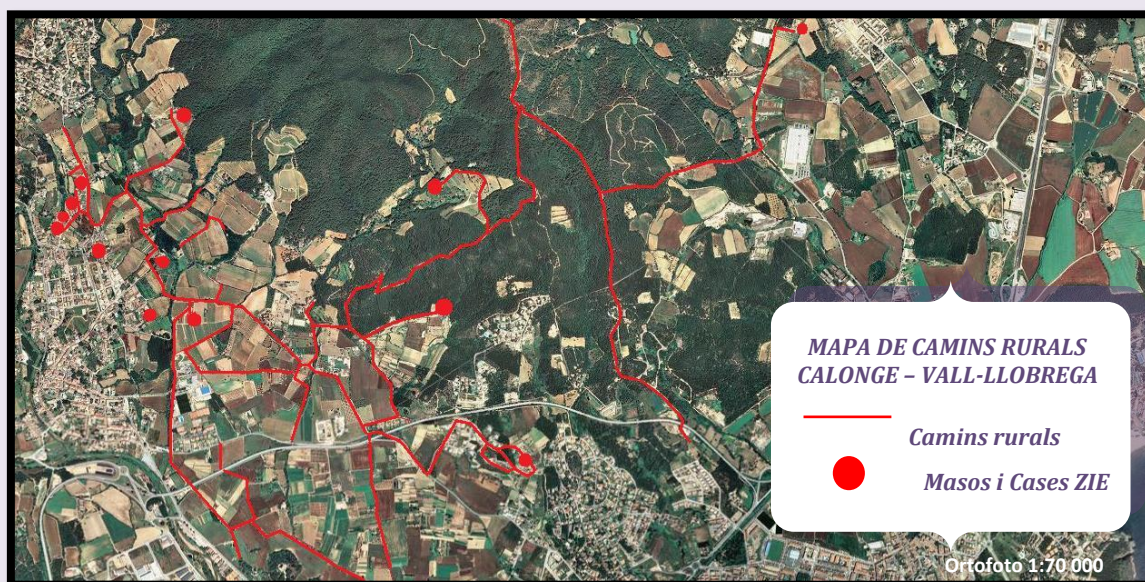
A part del seguiment d'aquestes activitats, s'ha fet una observació directe de la venda als Masos. En les que s'ha determinat que, ja en l'actualitat, sense grans campanyes de difusió, s'ha generat una afluència massiva de públic que coneix els masos pel *boca - orella* i que s'apropa, majoritàriament a comprar vi. Tot i que no podem parlar de xifres, ja que no es porta un recompte exhaustiu de les ventes, podríem dir que el visitant habitual seria un home de 40 a 60 anys de classe social mitja – alta i de procedència nacional.

La majoria de *clients* són assidus i provenen de la mateixa població, de poblacions veïnes i gran part el podríem denominar com a turisme de cap de setmana o de 2a residència.

Citarem també un grup més reduït, de visitants de procedència internacional, en la seva gran majoria europeu, que van als masos cercant història, tradició i les particularitats del vi de pagès. Aquest sector de públic sol·licita visita comentada i tast de vins, sobretot durant l'estiu, mesos en què augmenta potencialment l'allau de ventes i també de treball al camp.

Per altra banda cal citar la demanda que es fa per part dels centres educatius de la població de Calonge, que són rebuts pel Mas Ponsjoan, un dels masos amb infraestructures que s'ajusten a les necessitats dels més petits. Coordinat pel professorat, es fa una introducció al món de pagès, al procés de treball, la observació del celler i els camps de conreu, etc..

Durant el treball de camp, també s'ha observat que el territori de la ZIE compta amb una xarxa de camins rurals alguns marcats com Senders Locals (SL), Petit Recorregut (PR) o Gran Recorregut (GR), rutes de Bicicleta Tot Terreny (BTT) i rutes de cicloturisme. Juntament, amb el camí ral i el camí de la ganga, es forma un autèntic teixit de comunicació entre masos.

Camins Rurals de la ZIE Calonge – Vall-llobrega (Institut Cartogràfic de Catalunya) (LR)

3.2 Anàlisi de l'Entorn

3.2.1 Elements patrimonials i Equipaments culturals

La Vall del Tinar acull gran quantitat de testimonis històrics. L'Inventari de Patrimoni Arquitectònic i Arqueològic de la Generalitat de Catalunya recull més de 35 elements d'interès a Calonge, alguns d'ells declarats Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) com el Castell, Torre Lloreta, molt pròxima al nucli fort de la ZIE, i Torre Valentina o la Torre del Mal Ús. Cal destacar, també, el nucli antic de Calonge, la vil·la romana del Collet o el Monestir de Santa Maria del Mar, aquests dos últims pendents d'adequació museològica per poder ser visitats. Mentre que al municipi de Vall-llobrega tan sols apareixen 4 elements d'interès com són l'Església vella i l'actual Església de Sant Mateu i el Raval de Dalt i el Raval de Baix. Cap d'ells, però, han rebut la declaració de BCIN. (Veure Annex 4.2.2).

Calonge presenta un nombre d'equipaments culturals més elevat que Vall-llobrega, acollint dues biblioteques municipals, l'arxiu municipal de la població, el Teatre Mundet i el Teatre Fontova. Les entitats culturals tenen gran protagonisme al poble, algunes de les més representatives són l'Ateneu Popular de Calonge, molt implicat en la recerca històrica de la vila i gran defensor de la ZIE, i el Centre d'Estudis Culturals Colònic, dedicat també a la recerca històrica de la població. Cal citar l'Escola de Música de Calonge, l'Associació dels festivals de música així com les diverses agrupacions corals i de cultures.

3.2.2 Principals eixos de comunicació

L'arribada des de destinacions nacionals i internacionals a la zona del Baix Empordà es fa principalment mitjançant el cotxe propi per les vies de comunicació terrestres, la major part per autopista i autovia, tot i que la proximitat amb l'Aeroport de Girona afavoreix l'arribada de persones procedents de diferents indrets d'Europa.

Aquest aeroport durant l'any 2008 va incrementar un 13,7% més de passatgers en comparació a les mateixes dades estadístiques de l'any anterior, situant-se

en la xifra total de 5.510.970 de passatgers i esdevenint el novè aeroport més important quan a transit de passatgers de tot Espanya.

3.2.3 Fenomen Turístic

* Oferta turística

La oferta turística de Calonge està centrada bàsicament a la zona costera compresa entre Sant Antoni, Torre Valentina i la zona anomenada del Treumal, emmarcada dins la Costa Brava, una de les principals marques turístiques del mapa català. La infraestructura turística està formada per sis càmpings, tres d'ells de primera categoria, onze hotels i hostals, una quarantena de restaurants, una casa rural i agències de lloguer d'apartaments. Calonge inclou, també, gran quantitat de cases i pisos de segona residència, com ho prova l'establiment de gran nombre d'agències immobiliàries dedicades a la compra - venda d'habitatges en aquesta zona. Vall-llobrega, com ja hem dit, és una població d'interior que presenta una infraestructura turística molt més reduïda en comparació amb Calonge, tot i així cal tenir en compte els vuit restaurants, el càmping i l'hotel dels que disposa.

Tot i la oferta turística d'ambdues poblacions, s'ha d'aclarir que la proximitat amb Palamós, Palafrugell i Platja d'Aro, tres dels punts turístics més emblemàtics del Baix Empordà, fan que es pugui parlar d'un trànsit de turistes compartit.

* Oferta Cultural General i Específica Baix Empordà - Catalunya.

Un dels grans reclams turístics de la Costa Brava, a part del tòpic de sol i platja, és el fet de posseir un gran patrimoni històric i cultural. La proximitat amb la ciutat de Girona, on el call jueu i la catedral són visitats per un nombre important del turistes - 251.316 visitants el 2008 -, o la ciutat de Figueres, que amb el Museu Dalí acull a multitud de persones vingudes de diferents indrets del món - 873.479 - conforma un paquet turístic que respon a les demandes del turista actual.

El Baix Empordà no es queda enrere en aquesta oferta cultural que, pròxima a Calonge i Vall-llobrega, es situa en diversos museus distribuïts a les poblacions veïnes, el següent quadre mostra els principals centres culturals.

QUADRE DE MUSEUS PROXIMS A CALONGE			
POBLACIÓ	MUSEU	PROXIMITAT	TOTAL DE VISITANTS 2008
<i>La Pera – Púbol</i>	<i>Castell Gala - Salvador Dalí</i>	<i>34,6 km</i>	<i>103.193 visitants</i>
<i>Torroella de Montgrí</i>	<i>Museu de la Mediterrània</i>	<i>29,6 km</i>	<i>37.256 visitants</i>
<i>Ullastret</i>	<i>Poblat ibèric d'Ullastret</i>	<i>27,3 km</i>	<i>35.041 visitants</i>
<i>Palamós</i>	<i>Museu de la Pesca</i>	<i>6,2 km</i>	<i>26.394 visitants</i>
<i>Sant Feliu de Guíxols</i>	<i>Museu d'Història de la Ciutat</i>	<i>16,1 km</i>	<i>16.010 visitants</i>
<i>Palafrugell</i>	<i>Museu del Suro</i>	<i>13,8 km</i>	<i>7.963 visitants</i>

Font: Estadístiques de visites als museus registrats Generalitat de Catalunya Departament de Cultural i Mitjans de Comunicació, 2008.

Per la temàtica que ens ocupa cal destacar, també, que Catalunya compte amb una Xarxa de Museus d'Etnologia formats per l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, el Museu comarcal de la Conca de Barberà, el Museu Comarcal del Montsià, el Museu de la Pesca de Palamós, el Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí, el Museu dera Val d'Aran a Vielha, el Museu Etnològic de Barcelona i el Museu Etnològic del Montseny – La Gabella a Arbúcies. En el següent quadre es mostren les dades de visitants així com la proximitat amb Calonge.

XARXA DE MUSEUS D'ETNOLOGIA DE CATALUNYA			
POBLACIÓ	MUSEU	PROXIMITAT	TOTAL DE VISITANTS 2008
<i>Barcelona</i>	<i>Museu Etnològic</i>	<i>112 km</i>	<i>48.610 visitants</i>
<i>Palamós</i>	<i>Museu de la Pesca</i>	<i>6,2 km</i>	<i>26.394 visitants</i>
<i>Montblanc</i>	<i>Museu Comarcal de la Conca de Barberà</i>	<i>207 km</i>	<i>21.134 visitants</i>
<i>Arbúcies</i>	<i>Museu Etnològic del Montseny – La Gabella</i>	<i>64,2 km</i>	<i>17.155 visitants</i>
<i>L'Espluga de Francolí</i>	<i>Museu de la Vida Rural</i>	<i>211 km</i>	<i>15.339 visitants</i>
<i>Esterri d'Àneu</i>	<i>Ecomuseu de les Valls d'Àneu</i>	<i>344 km</i>	<i>14.669 visitants</i>
<i>Ampostà</i>	<i>Museu Comarcal del Montsià</i>	<i>276 km</i>	<i>8.250 visitants</i>
<i>Vielha</i>	<i>Musèu dera Val d'Aran</i>	<i>369 km</i>	<i>7.545 visitants</i>

Font: Estadístiques de visites als museus registrats Generalitat de Catalunya Departament de Cultural i Mitjans de Comunicació, 2008.

Fora de la Xarxa de Museus d'Etnologia de Catalunya trobem altres exemples de museus dedicats al món de la pagesia, de la vida al camp i del vi i de la seva història. Tot i que n'hi hauria un llistat força ampli, hem seleccionat, en la següent taula, aquells que tenen més importància quan a nombre de visitants.

QUADRE DE MUSEUS DEDICATS A LA VIDA AL CAMP O A LA HISTÒRIA DEL VI			
POBLACIÓ	MUSEU	PROXIMITAT	TOTAL DE VISITANTS 2008
Cambrils	Museu Agrícola	219 km	31.038 visitants
Vilafranca del Penedès	Vinseum	146 km	19.875 visitants
Sabadell	Museu de la vida al camp	107 km	16.190 visitants
Castellbisbal	Museu de la Pagesia	117 km	6.128 visitants
Cervera	Museu del Blat i la Pagesia	191 km	523 visitants

Font: Estadístiques de visites als museus registrats Generalitat de Catalunya Departament de Cultural i Mitjans de Comunicació, 2008.

* Estadístiques de demanda turística

Després d'analitzar l'estat de l'oferta turística en les dues poblacions ens centrarem en conèixer la demanda específica de Calonge, la població més activa a nivell turístic, i també la demanda del Baix Empordà en termes generals.

Segons dades de la Comissió Turística del Consell Comarcal del Baix Empordà, recollides a partir de 1600 enquestes obtingudes a les oficines de turisme de les poblacions d'aquesta comarca durant l'any 2008, es pot observar que el perfil del visitant es compren en una franja d'edat d'entre els 30 i els 49 anys d'ambdós sexes i de procedència variada, destacant els catalans, francesos i els de la resta de l'estat espanyol. La majoria, més d'un 50% manifesten visitar el Baix Empordà per primera vegada i un 25% ho fan cada any, doncs segons conclou l'enquesta, valoren els recursos naturals, el paisatge i les platges. L'allotjament es fa bàsicament en hotels, apartaments turístics o apartaments de propietat i la mitjana d'estada és d'entre 9 i 7 dies, considerada la segona franja d'estada més llarga de Catalunya per darrere de la Costa del Maresme amb 10,6 dies.

Quan a Calonge segons les dades recollides a partir de les enquestes realitzades a l'Oficina de Turisme de Sant Antoni de Calonge i Calonge durant els anys 2008 i 2009, es pot observar una gran diferència de visitants els mesos de temporada alta. Tot i que a l'agost de l'any 2009 hi ha un augment considerable de les consultes, per contra, els visitants disminueixen.

Tot i aquests descensos de visitants, als quals abans apuntàvem, aquest any s'ha notat una desestacionalització durant els mesos de juny i juliol, degut

bàsicament al turisme estranger, que ha optat per fer les seves vacances altres mesos de l'any, com ara l'abril o el maig coincidint amb la setmana santa.

El turista actual ha canviat la seva manera de viatjar, ja no busca tan sols sol i platja, tot i que continua essent una de les motivacions principals, sinó que prefereix gaudir de l'àmplia oferta cultural que ofereix la població, com són el senderisme, cicloturisme i les activitats infantils.

Les consultes amb més volum, per part del *turista fidel*, ha estat d'agendes d'activitats o rutes per fer a peu o en bicicletes. Respecte a les estadístiques de l'Oficina de Turisme de Calonge, podem comprovar que el passat any 2009 les consultes han anat en detriment del 2008. Una de les principals causes, a les que s'apunta des de l'Àrea de turisme de l'Ajuntament, és la poca dinamització del nucli antic de Calonge.

Les conclusions finals que s'han extret d'aquest informe, a tenir en compte per conèixer els hàbits i la demanda turística, apunten a la necessitat de potenciar el turisme familiar per ser el tipus de turista fidel, respectuós i que valora les activitats esportives i de lleure organitzades a la població.

3.3 Anàlisi i Diagnosi

Un cop realitzada la descripció dels criteris socials i culturals s'ha optat per identificar les debilitats, amenaces, fortaleeses i oportunitats vinculades a la ZIE.

DEBILITATS

- Envelliment de la població que forma part de la ZIE
- Falta d'una conservació preventiva del patrimoni tangible
- Manca de possessió d'un inventari específic tan natural com patrimonial
- Activitat tècnica tradicional fràgil posada en perill pel canvi d'hàbits de consum
- Manca d'una difusió adequada que ordeni el flux de visitants
- Deficient estat de senyalització i valoració de la ZIE
- Extensió en un ampli territori dels diversos masos de la ZIE
- Falta d'adequació a l'interior de masos a l'accessibilitat del públic
- Necessitat de creació de routes adaptades a tot tipus de públic

AMENACES

- Perill de competència amb la DO Empordà
- Saturació d'oferta cultural
- Poca implicació de l'Administració Local
- Manca de visites guiades oficials de prestigi a les poblacions de Calonge i Vall-llobrega
- Increment d'infraestructures i de superfície urbanitzable que amenaça el paisatge actual.
- Poca oferta de turisme rural pròxima a la ZIE
- Endarreriment de la declaració de BCIN
- Manca d'un turisme d'hivern
- Massificació de visitants que pertorben el treball del camp

FORTALESES

- Patrimoni Etnològic viu d'alt interès, per ser única a Catalunya que cal preservar i difondre
- Zona de gran riquesa paisatgística i tradicional, desapareguda en municipis pròxims
- Bon estat de conservació general de masos i cellers
- Possessió dels passos a seguir en el pla de gestió de la ZIE
- Interpretació de la ZIE com a Territori Museu aspecte nou i poc explotat
- Gran vinculació de pagesos en la Fundació Remença XXI
- Camins i senders amb potencial per la creació de rutes de senderisme i cicloturisme.
- Fidelització dels visitants a la ZIE

OPORTUNITATS

- No hi ha centres culturals relacionats amb el món de la pagesia i del vi pròxims a la ZIE
- Les poblacions de Calonge i Vall-llobrega els manca un centre cultural de referència
- Complementació de la oferta cultural de la zona, creació d'un traçat etnològic (Suro – Pesca – Vi)
- ZIE element que diferencia Calonge de la resta de municipis propers
- La ZIE pot desenvolupar el sector del turisme rural, sense explotar en l'actualitat
- Gran volum d'infraestructura turística a la població de Calonge
- Proximitat amb béns declarats d'interès nacional (BCIN) en la ZIE
- Garantia de la marca turística Costa Brava
- Aportació municipal a la difusió de la tradició de vi mitjançant rutes lliures a partir de fulletons i llibrets
- ZIE inclosa dins fires i festes locals
- Recolzament de la Universitat de Girona en la declaració de ZIE
- Gran interès cultural per part de la població autòctona i dels agents socials
- La societat general valora allò natural i tradicional
- Proximitat amb els eixos de comunicació principals
- Espais d'aparcaments pròxims a la ZIE
- Interès generalitzat dels Turistes per una oferta cultural i d'oci
- Existència ja d'un turisme sostenible familiar i turisme esportiu

MATRIU DAFO	AMENACES	OPORTUNITATS
FORTALESES	<p>Estratègies defensives</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cercar estratègies i línies d'actuació comunes amb centres culturals propers i adherir-se a xarxes de museus afins a la ZIE. - Buscar la complicitat amb les Administracions Locals per tal d'aconseguir inversió en el nou projecte. - Centrar a Calonge el punt d'interpretació i de rebuda de visitants per ser la localitat amb més activitat turística. 	<p>Estratègies ofensives</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interpretar el patrimoni etnològic únic a Catalunya mitjançant el nou model museològic de Territori Museu - Difondre la ZIE mitjançant un gran ventall d'activitats sostenibles i d'alt interès turístic - Aprofitar la situació estratègica i les infraestructures ja existents per aconseguir potenciar la creació de nous establiments de turisme rural.
DEBILITATS	<p>Estratègies de supervivència</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marcar com a prioritària la difusió als més joves per compensar l'elevat envelliment de la població que forma la ZIE. - Utilitzar el punt d'interpretació i rebuda per frenar el pas massiu i repartir els visitants de manera sostenible i equilibrada. - Inversió de les Administracions públiques i de la Fundació Remença XXI en la revisió i conservació del patrimoni, per tal de crear un inventari específic i actualitzat. 	<p>Estratègies de reorientació</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beneficiar-se d'ajudes públiques i privades per adaptar els camins rurals, les senyalitzacions i l'accessibilitat a cellers i masos. - Reforçar la col·laboració actual de l'Ajuntament de Calonge en la difusió de la ZIE per formar un centre cultural competent i de prestigi. - Seguir potenciant les relacions amb la UdG per promoure la recerca i la investigació en els àmbits de coneixement inclosos dins la ZIE.

3.3.1 Valoració Global i Tendències

En conclusió la ZIE és un element d'altíssim valor social i cultural, únic a Catalunya, que mereix ser conservat i divulgat per tal de no perdre un part de la història col·lectiva. La màxima prioritat resideix en la necessitat d'inventariar el més aviat possible tot el patrimoni tangible i intangible de forma exhaustiva per assegurar la seva investigació i divulgació.

Aquesta difusió ha de ser completament compatible amb les activitats diàries al camp i ha de frenar un pas massiu de visitants mitjançant un nucli central que els aglutini i distribueixi de forma sostenible sobre el territori. El més adequat és un centre de recepció de visitants que s'inclourà dins una nova fórmula museològica anomenada territori museu, que aprofitant la distribució desigual dels masos, permetrà crear punts d'interpretació pels diferents senders i camins de la ZIE.

La obertura del Territori Museu alimentarà la zona del Baix Empordà, rica en oferta cultural, omplint un buit temàtic que enllaçarà amb els grans eixos principals de tradició a la comarca com són la pesca i el suro, dels que ja es disposa de centres de difusió i recerca. Així també serà necessària la adhesió a xarxes de museus, com pot ser la Xarxa de Museus d'Etnologia, i també la recerca de fons econòmics mitjançant la complicitat amb les administracions locals.

Aquest nou centre, que caldrà ubicar a la localitat de Calonge, per ser la localitat amb un nombre més elevat de masos i també per disposar d'experiència en el sector turístic, impulsarà un nou creixement econòmic que revertirà en la creació de llocs de treball en el sector serveis i sobretot en la creació d'un turisme rural. Caldrà centrar tots els esforços per desestacionalitzar el turisme massiu als mesos d'estiu a partir de l'oferta d'activitats familiars i de lleure els caps de setmana.

La llunyania amb altres centres culturals de temàtica similar permetrà concórrer amb un públic poc explotat a la comarca de Girona, més centrat en les àrees del Sud del principat. Amb noves propostes de divulgació que augmentaran l'enoturisme a partir de visites guiades d'alta qualitat.

3.4 CONCEPTUALITZACIÓ DEL PROJECTE

Com diu Padró (2002), la interpretació sorgeix com a alternativa a les teories museològiques tradicionals en crisi i esdevé una opció de dinamització del patrimoni cultural i natural associat gairebé sempre al seu context. El patrimoni s'enriqueix del seu entorn, és un element subjecte i inexplicable sense el paisatge que l'acull ja que descontextualitzat dificultaria la comprensió de les claus per entendre'l.

La Zona d'Interès Etnològic de Calonge i Vall-llobrega posseeix unes característiques que permeten planificar la seva divulgació mitjançant estratègies desenvolupades i tractades en la nova museologia com és el concepte de Territori Museu, es tracte d'una nova lectura dels anomenats Ecomuseus francesos. Els dos models s'enllacen en la seva definició d'espais oberts on naturalesa i patrimoni cultural comparteixen un mateix sistema d'interpretació, aquest últim provinent de la tradició anglosaxona.

Una de les característiques del Territori Museu és la descentralització del discurs museològic estenent-lo sobre el territori. Altres models concentraven la divulgació dins un espai delimitat, però el Territori Museu acosta el fet cultural de manera propera al visitant, permetent ordenar i explicar espais culturals vius fins ara ignorats. Mitjançant aquest sistema d'interpretació la relació amb el patrimoni és directe, i el visitant pot copsar la vida quotidiana del lloc i dels seus habitants, que comparteixen lligams històrics que els identifiquin entre ells. Aquest model i la seva descripció, s'ajusta sense dubte al projecte de la ZIE.

Així doncs aquesta opció permetrà concebre la Zona d'Interès Etnològic com una suma de testimonis històrics, oberts, habitats i en contínua transformació. La utilització de productes culturals de difusió vinculats als actuals camins rurals que uneixen els diferents masos, permetrà crear rutes i activitats que tindran un complement lúdic i actiu, molt més atractiu pel visitant.

Tot i aquesta composició sobre l'espai exterior mateix, el Territori Museu necessita un centre d'interpretació que sigui l'inici del discurs interpretatiu. El repte és aconseguir donar un aspecte global del patrimoni a partir de recursos visuals i entenedors. Es tractarà, per tan, d'una via d'iniciació que donarà les pistes necessàries per endinsar-se en un espai obert. Un nou producte cultural

disposat a idear un turisme sostenible que permeti l'enriquiment de la societat i la conscienciació amb valors com el respecte a la naturalesa i al patrimoni.

La missió d'aquest nou projecte respon a les següents preguntes:

- Quin és el propòsit del nostre equipament cultural?

- Difondre la singularitat del patrimoni de la Zona d'Interès Etnològic basat en la forma de vida dels integrants d'aquesta zona, les seves masies, el seu sistema de treball, les tècniques utilitzades i la venta dels productes que es conreen.

- Què té de singular el que fem?

- La divulgació d'una tradició única a Catalunya que corre el perill d'extingir-se de l'imaginari col·lectiu local i universal.

- Què pretenem aconseguir?

- Investigar i transmetre la història i la riquesa natural que es troba en la ZIE sense interrompre la vida al camp.

Com ja hem dit, una de les prioritats en la interpretació i la difusió de la ZIE és la necessitat d'impedir un pas massiu de visitants que destorbin el cicle natural de la vida al camp. Fet que es regularà amb l'obertura del centre d'interpretació, el qual haurà de reunir les següents característiques:

- Situació estratègica:

- Proximitat amb els masos de la ZIE
- Situació cèntrica a la població de Calonge
- Vies d'accés pròximes al Centre d'Interpretació
- Disponibilitat d'aparcaments pròxims
- Disponibilitat d'infraestructura turística propera
(Hotels, restaurants, comerços, serveis de transport públic, zones de picnic, altres elements culturals d'interès, etc..)
- Continent històric – Contingut històric

- Espai amb una fàcil adaptació als serveis que es pretén oferir

- Espai d'Interpretació
- Infraestructures de serveis: recepció, guarda-roba, banys....
- Botiga de productes de la ZIE

L'emplaçament que esdevindria més adequat, per comptar amb les característiques i necessitats anteriorment citades, és el **Castell medieval de Calonge**, una construcció fortificada amb caràcter de palau construït a finals del segle VIII pels comtes de Girona.

Imatge 10 . Entrega de Premis de fotografia, Ateneu Popular de Calonge. (Ateneu de Calonge)

Actualment el castell és propietat del Ministeri de Foment, que recentment va assumir les despeses de la restauració. Tot i el deficient estat de les actuacions i la inversió econòmica general que encara cal portar a terme en el conjunt per acabar-lo d'adaptar a l'ús públic, l'Ajuntament, al que se li ha cedit l'ús, ha habilitat una sala a la planta baixa on ja es realitzen exposicions, xerrades i activitats diverses de la població.

Disposa d'una extraordinària situació al centre de la població així com d'un recent adaptat espai de pàrquing i picnic a les proximitats del castell. L'indret que proposem ja ha acollit en més d'una ocasió activitats relacionades amb la ZIE.

L'espai ja compte amb total accessibilitat per qualsevol tipus de públic, i presenta una sala diàfana on adaptar-hi la museografia. El centre d'interpretació estarà embolcallat dins un continent testimoni d'excepció de la història de Calonge enclavat dins mateix del centre cultural de la població.

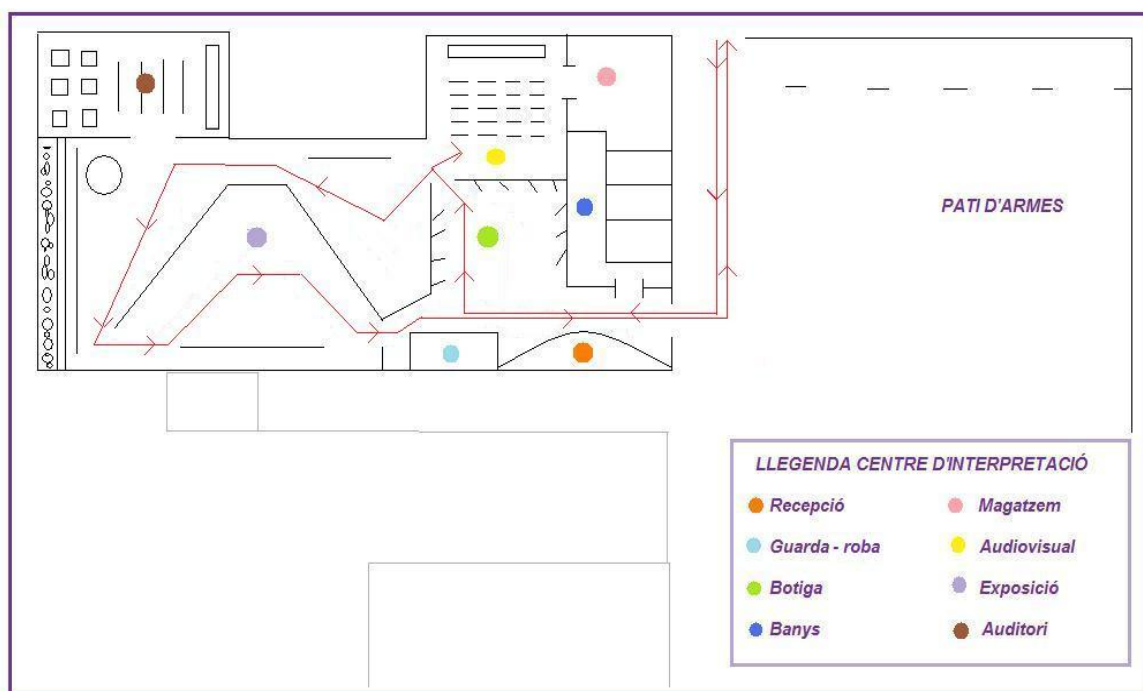
3.4.1 Condicionament turístic de l'espai

Per adaptar aquest espai al seu nou ús, s'han de portar a terme un seguit de mesures de condicionament.

- Necessitat de configuració d'un logotip identificatiu, que sigui visible a tota la ZIE i al centre d'interpretació i benvinguda.
- Instal·lar senyalització a les principals vies d'accés de la població per indicar la situació del centre d'interpretació i de les zones de pàrquing.
- Disposició d'horaris d'obertura i preus d'entrada a l'exterior del Centre d'Interpretació.
- Configuració de l'escenografia exterior del centre d'interpretació que entronqui amb la temàtica i sigui reclam de visitants.
- Condicionament interior i descripció dels espais:
 - Recepció com a punt neuràlgic del Territori Museu.

Objectius: Convertir-se en punt de sortida al Territori Museu - Donar informació i ser central de reserves en permanent coordinació amb els masos - Atenció al visitant presencial - Coordinar visites en grup - Ordenar els visitants al mateix espai museogràfic i a l'accés a la visita lliure exterior.

DISTRIBUCIÓ DEL CENTRE D'INTERPRETACIÓ

Planta Baixa Castell de Calonge. Distribució ideal del Centre d'Interpretació - Territori Museu ZIE. (LR)

- Botiga:

- Objectius: Mostra de les matèries de producció de la ZIE - Espai d'adquisició de productes de la ZIE (vi, oli, souvenirs..)

- Magatzem:

- Objectius: Conservació d'objectes patrimonials, testimonis únics.

- Auditori:

- Objectius: Espai de divulgació pràctica (tallers, tastats de vi, activitats..) i teòrica (ponències, cursos, seminaris, presentacions...)

3.4.2 L'exposició

El plantejament del centre d'interpretació s'ha de guiar amb la premissa i la responsabilitat d'introduir al visitant dins el context de la ZIE. Per bé que, en iniciar el seu recorregut exterior, tan si és lliurement com si es fa de manera guiada, ja es disposi d'una sèrie de nocions prèvies. L'exposició ha de permetre que el visitant sigui actiu i interactiu utilitzant la museografia dels sentits, adaptada a tot tipus de públic, sobretot a aquells amb alguna discapacitat. El discurs ha d'estar marcat per la mateixa museografia que indicarà un itinerari concret i amb àmbits molt marcats. Tot i que caldrà crear una comissió tècnica assessora dels continguts, proposem un possible esquema d'àmbits o de blocs temàtics:

ÀMBITS TEMÀTICS AL CENTRE D'INTERPRETACIÓ

AUDIOVISUAL: Qui som i d'on venim? Part visual introductòria, explicació ZIE - BCIN, imatges que resultin universals amb una música...

AMBIT 1: Què treballem? Part biològica; El territori de la ZIE i els diferents conreus, la vinya, i les diferents varietats.

AMBIT 2: On Treballem? Calonge i Vall-llobrega. Les parts de la Masia.

AMBIT 3: Com ho treballem? Part tecnològica; Com treballàvem la terra i com la treballem, tècniques, utensilis, la premsa, els cellers, les botes, etc..

AMBIT 4: Qui ho treballem? Vida al camp: Valors d'esforç, "Tots a una", treball continu, la importància de la meteorologia (dites), vídeo; "El calendari del pagès" amb audiovisuals i protagonistes.

AMBIT 5: A qui ho venem? La venda: Història d'ahir i d'avui, protagonistes, un dia al mercat, la venda al mas, vídeo "Un dia en la vida del pagès".

AMBIT 6: I el futur què ens depara? Dades estadístiques, la veu dels joves, incertesa i esperança, transmissió de valors sostenibles, invitació a conèixer-la a peu...

En la interpretació del patrimoni, l'educació i la comunicació de significats són veritablement importants, i per tan, el disseny de la museografia ha de provocar una sèrie de sensacions als visitants, que condicionin actituds davant el patrimoni.

Per aconseguir-ho el visitant no pot ser simple receptor, s'ha de fomentar una actitud activa i una receptivitat oberta a nous conceptes.

La utilització de plafons, eines, documents i experiències en format audiovisual conformarà un discurs més amè que permetrà captivar a joves i adults. Cal sorprendre el visitant amb un recorregut de descoberta d'àmbits mitjançant enllaços físics.

En el disseny de l'exposició no es podrà oblidar l'adaptació per persones de totes les edats, creant nombrosos racons on poder seure i observar allò que s'explica. Així també s'inclourà un discurs en tres llengües - Català, Castellà, Anglès – l'adaptació al llenguatge Morse, altures adaptades, materials tàctils i elements d'audiovisuals subtitulats, que conformaran la comprensió universal dels codis transmesos. Només així es podrà crear un centre de prestigi, referent en la creació museogràfica i en línia amb centres culturals pròxims.

3.4.1 Difusió

L'anàlisi del Públic Diana i la fixació d'objectius segons la necessitat ens permetrà ordenar els elements de difusió que utilitzarem i els canals o vies de disseminació més adients a cada sector de públic. Cal aclarir d'avançada que totes les visites a Masos i cases estaran restringides a un horari tancat segons la disponibilitat de cada propietari, la possibilitat de càrrega de cada un dels masos i l'estacionalitat de la feina al camp. Totes les activitats en interiors de cellers o camps s'hauran de realitzar amb la presència d'un guia per incidir en el respecte al patrimoni cultural i natural.

-Població Local (Entitats Culturals, Associacions Locals)

**Objectiu de la difusió:*

Crear un sentiment d'identitat entre la població autòctona i el Territori Museu.

Fer del Territori Museu un lloc de relació i diàleg social.

*Elements de difusió:

Jornades de portes obertes per la població local.

Visites d'experiència on relacionar records comuns.

Activitats associades a festes locals: (**Calendari: Activitats Anuals**)

- La Festa del vi nou, Mercat Medieval, Festa Major, Fires i Mercats....

*Canals o vies de disseminació:

Prensa Local, Correu ordinari.

- Comunitat Educativa (Centres d'ensenyament locals i comarcals)

*Objectiu:

Complementar l'educació formal a partir d'un aprenentatge lúdic i experimental.

*Elements de difusió:

Activitats adaptades als diferents nivells curriculars: (**Calendari: Periòdicament**)

- Aproximació del Territori Museu a l'escola amb material educatiu
- Visites Guiades, Visites Teatralitzades, Adaptació a crèdits de síntesi.
- Recursos web, Suport per treballs de recerca, Cursos i Seminaris.

*Canals o vies de disseminació:

Web, Mailing i Web 2.0.

- Turisme (Enoturisme, Cicloturisme i Turisme Cultural i Familiar)

*Objectiu:

Consolidar el turisme actiu i cultural amb una oferta desestacionalitzada.

Gaudí d'una experiència cultural a partir del coneixement del territori

*Elements de difusió:

Activitats de lleure amb diferents nivells de dificultat (**Calendari: Periòdicament**)

- Rutes BTT mitjançant el mapa Territori Museu (nivell alt)
- Visites amb BTT guiades (nivell mig)
- Excursions a peu guiades (nivell mig)
- Geocaching o jocs de pistes pel Territori Museu (activitat familiar)

- Visites Teatralitzades pel Territori Museu (activitat familiar)
- Tallers *Pagès per un dia*, observació directe del treball al camp.

*Canals o vies de disseminació:

Prensa escrita especialitzada, Ràdio i Televisió, Web, Mailing i Web 2.0.

- Comunitat Professional i Científica (Empreses vinculades i Universitats)

*Objectiu:

Creació d'un lligam de prestigi i de treball comú amb Universitats.

Divulgació al sector professionals dels valors de sostenibilitat i tradició.

*Elements de difusió:

Planificació de recerca, publicacions, seminaris, cursos i jornades temàtiques.

(Calendari: Anualment)

Col·laboració mútua amb el sector professional i visites tècniques.

(Calendari: Periòdicament)

* Canals o vies de disseminació:

Contacte directe, Prensa escrita especialitzada, Web, Mailing, Web 2.0.

De la utilització d'aquestes estratègies de difusió en sorgirà periòdicament un anàlisi complet de l'impacte en els diversos sectors de públic. El mètode consultiu es compondrà d'estadístiques en relació al nombre d'entrades venudes, quantitat d'articles publicats, resposta a seminaris i cursos, repercussió en premsa. Així mateix també es podrien dur a terme enquestes de qualitat als visitants i usuaris de les activitats, que caldrà comparar amb la valoració interna dels components de la ZIE. D'aquesta manera es podran fer les pertinents modificacions o bé el reforç dels resultats més positius.

3.4.4 Model de Gestió

Per a crear tot aquest ventall d'activitats de difusió així com d'altres tasques relacionades amb el Territori Museu, cal crear una estructura de gestió que s'ocupi de planificar, coordinar i executar, totes aquelles activitats relacionades amb el finançament, la conservació, la difusió i l'estudi de la ZIE.

L'òrgan de Gestió ideal seria una variació del model de Consorci de Gestió Pública. Estem parlant d'un Òrgan de Gestió Conjunta, que integra diversos agents d'un mateix territori, participant diverses administracions públiques així com també entitats privades.

Aquest òrgan de gestió, molt més àgil en el procés de constitució, permetria una gestió conjunta entre les entitats públiques i els diferents agents socials, en aquest cas ens referiríem a una fundació privada, col·laborant junts en la gestió del centre d'interpretació i en la presa de decisions. (Diputació de Barcelona, 2006:62) La formació d'aquesta Gestió estaria en mans dels Ajuntaments de Calonge i Vall-llobrega i per la Fundació Privada Remença XXI.

La direcció del Territori Museu aniria a càrrec d'un Cap de Projecte o Intèrpret que assumiria la tasca de coordinar l'equip de gestió, planificar estratègies i cercar recursos de finançament. Complimentat per dues àrees rellevants dedicades a la Difusió i a la Conservació i Recerca. Dels quals en penjarien tècnics naturalistes i de cultura, informadors, intèrprets o educadors del patrimoni en el primer cas i els conservadors de patrimoni i naturalistes, personal de manteniment, en el segon cas.

Organigrama 2 Territori Museu (LR)

3.4.5 Pressupost

La creació del Territori Museu amb tots els equipament necessaris per ser oberts al públic necessiten d'una inversió que pot esser cofinançada per els ens públics i privats que formaran part de l'òrgan gestor i es pot acollir a ajudes i subvencions que atorguen les diferents administracions públiques per la conservació i difusió del patrimoni cultural i natural.

Per tenir una idea aproximada dels costos d'obertura del primer període, s'ha configurat un pressupost aproximatiu, que inclou l'adequació del Territori Museu així com els costos de personal i els beneficis aproximats.

COSTOS PREVISTOS	
<u>Adequació del Centre d'Interpretació</u>	
- Infraestructures de serveis	
Lavabos	
Habitació de Magatzem	
Habitació de l'Auditori	
- Infraestructura informàtica	
- Material d'oficina	
	30.000€
Projecte Museogràfic i Senyalització	
- Mòduls i Material Expositiu	
- Panells Informatius Exteriors	
- Senyalització de Masos i Camins	
	30.000€
Inventari i Conservació	12.000€
Creació d'una pàgina web	6.000€
Publicitat i Merchandaising	8.000€
TOTAL	86.000€

<u>Costos de Personal Anuals</u>	
Costos de personal Fix (Orientatiu Mensual)	
Direcció	2.000€
Tècnics (2)	3.000€
Informadors (1)	1.000€
Seguretat social a càrrec del centre (35% aprox.).	2.100€
	<hr/> 8.100€
	x14
	113.400€
Costos de serveis externalitzats	
Educadors de patrimoni	
Manteniment	Import Anual màxim: 10.000€
TOTAL	123.400€

<u>INGRESOS PREVISTOS</u>	
Mitjana de visitants anuals: Repte 20.000 visitants*	
Subvencions i altres	100.000€
Venta d'entrades i Visites guiades	50.000€
Cursos – Tallers – Seminaris	30.000€
	<hr/> 180.000€
*Comparativa amb altres museus nacionals de temàtica similar.	
<u>RESULTAT</u>	
INGRESOS	180.000€
	-
COSTOS ANUALES PREVISTOS	123.400€
	-
COSTOS ADEQUACIÓ CENTRE D'INTERPRETACIÓ CRÈDIT A PAGAR EN 5 ANYS	17.200€
	<hr/>
Benefici anual	39.400€

BIBLIOGRAFIA

Alegret, Lluís, Carles Serra i Josep Maymí. *Un vi viu, el vi de Calonge i Vall-llobrega*. ed. Fundació Remença XXI, Calonge, 2005.

Caner, Pere. *La vall de Calonge*. ed. Ajuntament de Calonge, Sant Feliu de Guíxols, 1983.

Diputació de Barcelona. *Interpretar el Patrimoni. Guia bàsica*. Publicacions Diputació de Barcelona, Xarxa de Municipis. Col·lecció_Estudis, Recursos culturals, Barcelona, 2006.

Folch, Rafel. *Cultura popular, patrimoni i etnologia. La recerca en el marc de l'Inventari Etnològic de Catalunya*. Papers de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, núm.1, Girona, 2009.

Garriga, Joaquim. *L'Època del Renaixement s.XVI. Història de l'Art Català*. Volum IV. ed.62, Barcelona, 1989. p.81-84.

Martínez, Pedro. *El a e i o u del vino*. ed. Alianza Editorial, Madrid, 2009.

Mejías, Jesús. *Estructuras y principios de gestión del patrimonio cultural municipal*. ed.Trea, Gijón, 2008.

Molla, Joan .*Tres fites en la història agrària de Calonge: 1734, 1882, 1970*. Publicacions de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà, 2000.

Molla, Joan i Jordi Bautista. *La vinya i el vi a la conca del Tinar*. Publicacions de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà, 1998.

Morales, Alfredo. *Patrimonio histórico-artístico. Conservación de bienes culturales*. ed. Historia 16. Madrid, 1996

Morales, Jorge. *La interpretación del patrimonio natural y cultural: todo un camino por recorrer*. Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico, num.25, Junta de Andalucía, Sevilla, 1998.

Morales, Jorge. *Los objetivos específicos de la interpretación. Boletín de Interpretación*. Asociación Española de Interpretación, 2001.

Padró, J. *La interpretación del patrimonio. Contexto, situación actual y tendencias de futuro*. Jornadas Andaluzas de Difusión. Junta de Andalucía, 2002.

Pinsach, Eduard. (2002, Primavera - Estiu). La terra, per viure'n. *Gavarres, La revista de les Gavarres i d'Ardenya*. 1, p.21-25.

Puig i Cadafalch, Josep, Antoni de Falguera i Josep Goday i Casals. *L'arquitectura Romànica a Catalunya*. Volum I. ed. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 1983. p. 139-140.

Puig, Eduard. La vinya i el vi. Quaderns de la revista de Girona, Ed. Diputació de Girona, Girona, 2009. p. 26 -30

Triadó, Joan Ramón. *L'Època del Barroc s.XVII-XVIII*. Història de l'Art Català. Volum V. ed.62, Barcelona, 1991. p. 27-29.

WEBS CONSULTADES

Ajuntament de Calonge, 13 gener 2010.

<http://www.ajcalonge.org/calonge.asp?item=400&path=397>

Ajuntament de Vall-llobrega, 13 gener 2010.

http://webspobles.ddgi.cat/sites/vall_llobrega/Pages_LeftMenu/poum.aspx

Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Cercador de l'Inventari de Patrimoni Arquitectònic. (Consulta referent a Calonge i Vall-llobrega al CIIPAC. Centre d'Investigació i Informació del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya.)

http://webspobles.ddgi.cat/sites/vall_llobrega/Pages_LeftMenu/poum.aspx

Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Llei 9/1993, de 30 de setembre del patrimoni cultural català.

<http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.d81d04123ceb3b8fda97dc86b0c0e1a0/?vgnnextchannel=185c5610af5fa010VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default&vgnextoid=185c5610af5fa010VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD>

Institut Cartogràfic de Catalunya, 18 novembre 2009. (Full 78-26 / Ed. 2009-09 / Vol 2008-06)

http://www.icc.cat/vissir2/?lang=ca_ES&toponim=Calonge

Instituto Nacional de Estadística, 7 octubre 2009.

<http://www.ine.es/inebmenu/indice.htm>

IDESCAT. Institut d'Estadística de Catalunya, 13 gener 2010.

<http://www.idescat.cat/cat/economia/ecotur.html>

POUM. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal, Calonge.

<http://www.ajcalonge.org/contingut/ca3072.htm>

ALTRES DOCUMENTS

Enquesta Frontur de l'Institut d'Estudis Turístics (IET), 2007 - 2008.

Estadístiques de visites als museus registrats Generalitat de Catalunya Departament de Cultural i Mitjans de Comunicació, 2008.

Estatuts Fundació Remença XXI.

Informe estadístic anual dels aeroports espanyols, AENA - Departament de Política Territorial i Obres públiques, Generalitat de Catalunya, 2008 – 2009.

Pla de gestió de la Zona d'Interès Etnològic de Calonge i Vall-llobrega, Empresa Fractàlia – Fundació Remença XXI.

4. ANNEX

4.1 ANNEX 1

4.1.1 Fitxes Inventari Patrimoni Etnològic Calonge i Vall-llobrega

NOM DEL MAS: Mas Molla

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **1 / 13**

SITUACIÓ AL MAPA: **8**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **s XIV – s XX (Modificacions arquitectòniques)**

ADREÇA: **Mas Molla (C/Molla)**

PROPIETARI: **Lluís Molla**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (*Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.*)

ESTRUCTURA ARQUITECTÒNICA:

.Casa Foto: Simon Roca

.Celler / Antiga Cisterna

.Porxos (Cobert)

.Molí de Vent / Torre

.Barraques de vinya

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.: -----

ZONA DE CONREU: **13'5h. de vinya i 4'5 h. de fruiters.**

VARIETATS DE CEPS

BLANC: **Malvasia, Xarel·lo, Picapoll, Picapoll moscatell, Pansa, Rosseta, Moscat blanc.**

ROSAT: **Colló de gall.**

NEGRE: **Monastrell, Ull de llebre, Garnatxa, Carinyena, Negre calmet, Alicante, Abeller, Sumoll, Jaqué.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ----

ALTRES CONREUS: **Cirerers, Albercocs, Perers, Pruners, Presseguers.**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.):

REBRE O DONAR AJUDA: **Dóna i rep ajuda (mateix grup de recollida Mas Ponsjoan)**

QUINS: **Mas Ponsjoan i Ca l'Àvia**

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS

SI

NO

PRODUCTES: **Tot**

HORARIS: **Dies convinguts, dissabte a la tarda, diumenges al matí.**

VENTA AL MERCAT

SI

NO

PRODUCTES: **Tot**

DIES I LLOC: **Dimarts i dissabte, Palamós**

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **Si**

CONTINUITAT FUTURA: **Si, Montse Molla.**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

ASPECTES D'ACCÉS

INTERIOR: **Hi ha nombroses escales i barreres arquitectòniques a la part del celler.**

EXTERIOR: **Apte per turismes – No apte per autobusos .**

CAPACITAT D'APARCAMENT: **10 turismes.**

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT:

ES FAN VISITES ACTUALMENT: **Si**

VISITA LLIURE: **No**

VISITA ACOMPANYATS DEL MAS: **Si**

Nº DE VISITES A L'ANY APROXIMADAMENT: **No es comptabilitza.**

Nº DE PERSONES PER VISITA APROXIMADAMENT: **20 p. aprox.**

FUTUR (ZIE):

DISPONIBILITAT FUTURA A REBRE VISITES: **Si**

Nº DE PERSONES PER VISITA: **20 p**

ZONES VISITABLES: **Celler - Porxos (Cobert)- Molí de vent.**

ZONES EXTERIORS D'INTERÈS: **Barraques de vinya - Torre Lloreta (BCIN)**

DIES A LA SETMANA: **Dissabte tarda, diumenge matí, dies convinguts.**

MESOS NO VISITABLES: **Juny, juliol, agost i setembre.**

DADES HISTÒRIQUESFETS HISTÒRICS

L'avi Joan Molla Preses va transformar el celler i li va donar a la casa un aire colonial. L'avi fou alcalde de Calonge quan van organitzar la resistència va venir Napoleó.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES:

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
Celler	1882		
Llibre mestre	1800	Traduïen del llatí i ho reescrivien perquè les escriptures anessin quedant de generació en generació. Fet amb pell de cabra.	x
Full compra - venda	1338	Es tracta d'una escriptura de venda per necessitat, que es torna com a part de la dot al cap de 90 anys.	x
Màquines i Eines		Gran volum d'exemplars conservats Eines per treballar camp, vinya,	x
Vinya volvos		Vinya, més de 80 anys, que pertanyia a un Mas Ròneg; nom que rebien els indrets on hi morien tots els habitants per la pesta i que quedava totalment abandonat fins que la gent s'hi atrevia a entrar.	
Indumentària		Vestits, de la senyora de la casa, res de roba d'anar a treballar.	x

ELEMENTS INTANGIBLES

Costums conservades	Costum familiar de l'hereu i de la presa de decisions en "assemblea familiar".
Diccionari propi	Veimar - Pica polla - "Els ceps ploren" - "Les botes ploren".

Fotografies antigues

Fotografies de la zona, poques del Mas i possiblement alguna que reflecteixi les feines del camp.

x

TREBALL DE CAMP**IMATGES CAPTADES**

QUANTITAT: **41+90+91+28+6+11=267**

CARACTERÍSTIQUES:

Elements arquitectònics exteriors del Mas
Interior del celler, el local o petit museu
Paisatge exterior de vinyes i camps de conreu
Procés de producció del vi. Verema, trinxar i embotar
Venta de vi
Activitats; visites guiades, festes locals, tast de vins...

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

VÍDEOS RELACIONATS:

<http://www.tv3.cat/videos/684299>

<http://www.fempais.tv/indexword.php/?p=42385>

ELEMENTS SONORS QUE ES PODEN CAPTAR:

CONVERSES: **Si**

(Lluís Molla - Joan Molla - Montse Molla)

SONS CARACTERÍSTICS: **Si**

(Premsa antiga en funcionament, la tina, soroll de les botes, converses i xivarri de la verema i la recollida de fruita, el mercat..)

NOM DEL MAS: **Ca l'Àvia**

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **2 / 13**

SITUACIÓ AL MAPA: **2**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **Primera meitat del segle XIX**

ADREÇA: **Sant Natzari, 23**

PROPIETARI: **Joan Rosselló**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

.Celler

.Casa - Porxo

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.: **6000m2 (100x60x100m)**

ZONA DE CONREU: **6h**

VARIETATS DE CEPS

BLANC: **Cua d'Avoia, Garnatxa Blanca, Xarel·lo, Híbrid Blanc, Malvasia, Moscat Blanc, Picapoll, Grec Blanc.**

NEGRE: **Carinyena, Garnatxa Negra, Híbrid Negre, Jaqué, Monastrell, Moscat negre, Teta de vaca, Ull de llebre, Negre Calmet.**

ROSAT: **Colló de Gall, Garnatxa Rossa, Xarel·lo Roig.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ----

ALTRES CONREUS

FRUITA: **Peres, Pomes, Prunes, Cireres, Codony, Albercocs, Figes.**

HORTA: **Enciam, Bledes, Remolatxa, Tomàquets, Pebrots, Albergínies, Pastanagues, Cols, Bròquils, Fesols, Fesoles, Tomàquets de penjar, Meló, Síndria, Patates.**

OLI: **Si**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc..):

REBRE O DONAR AJUDA: **Dóna ajuda a l'hora de fer la verema i a llaurar**

QUINS: **Mas Escapa Vell – Can Ponsjoan**

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES: **Tot**

HORARIS: **Tot el dia**

VENTA AL MERCAT ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES: **Tot**

DIES I LLOC: **Palamós, dimarts i dissabte.**

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **Si**

CONTINUITAT FUTURA: **Si**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

ACCÉS

Interior: **Fàcil accés a la part del porxo i al celler contigu, escales al celler de baix.**

Exterior: **Apte per turismes - No apte per autobusos.**

Capacitat d'aparcament: **6 turismes.**

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITESACTUALITAT:

ES FAN VISITES ACTUALMENT: **Si**

VISITA LLIURE: **No**

VISITA ACOMPANYATS DEL MAS: **Si**

Nº DE VISITES A L'ANY APROX.: **Una per setmana.**

Nº DE PERSONES PER VISITA: **De 2 a 10 persones.**

FUTUR (ZIE):

DISPONIBILITAT FUTURA A REBRE VISITES: **Si**

Nº DE PERSONES PER VISITA: **De 2 a 10 persones.**

ZONES VISITABLES: **Cellers - Porxo**

ZONES EXTERIORS D'INTERÈS: **Camps vinya i olivera - Torre Lloreta (BCIN)**

DIES DE LA SETMANA: **A convenir**

MESOS NO VISITABLES: ----

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS

Informació d'interès històric a l'arxiu fotogràfic Ribot-Rosselló, on es pot trobar correspondència de l'arrendament a Can Mon.

Família que foren masovers de Fitor i de Torre Valentina, Terrasses, Casetes de vinya L'hereva de la família era la mare d'en Joan, la tradició deia que si no tenia fills havia de vendre's les propietats, i en no passar els anys i no tenir fills es vengué la casa de Sant Antoni prop de mar. Per aquelles coses de la vida, al cap de poc va tenir un fill. Diverses generacions de la família Ribot provinents de Sant Cebrià dels Alls foren alcaldes de l'indret

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

<u>NOM</u>	<u>SEGLE</u>	<u>DESCRIPCIÓ</u>	<u>EXPOSABLE</u>
Correspondència			
Contractes d'Arrendament			
Document mas Torre Valentina			
Folladora			
Gerra		Mesura antiga	
Greus /Jaqués		Cep de més de 80 anys	
Fotografies antigues:		A l'arxiu Ribot-Roselló hi trobem imatges del treball a la vinya, de la pela del suro i de treballs propis de la casa.	

ELEMENTS INTANGIBLES

RECEPTES DE CUINA: **Conserves, Melmelada**

Les festes del batre

La festa de la verema

La festa de la pela del suro

Tradicions antigues

Acollir cerdans que arribaven a Calonge per treballar el suro o el carbó. Quan marxaven, els hi deixaven cànirs de terrissa negra, que havien utilitzat per portar l'aigua fresca al camp.

La cançó del 6 d'octubre

Cançó en la que s'expliquen els fets succeïts a la Bisbal d'Empordà durant la sublevació republicana del 1869

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: **34**

CARACTERÍSTIQUES:

**Imatges exteriors de la casa
Eines relacionades amb les feines del camp
Interior del celler i del porxo**

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

ELEMENTS SONORS QUE ES PODEN CAPTAR:

CONVERSES: **Si**

(Joan Rosselló i família)

SONS CARACTERÍSTICS: **Si**

(Recollida de les olives, premsa antiga en funcionament, la tina, soroll de les botes, converses i xivarri de la verema i la venta de fuita el mercat..)

NOM DEL MAS: Mas Ponsjoan

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **3-21**

SITUACIÓ AL MAPA: **7**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **1668-1669**

RECONSTRUCCIONS: **Restauració façana del davant, 1723**

Restauració teulada, 1848 (rajol marcat),

Restauració total 1986-1989/2005

ADREÇA: **Mas Ponsjoan** PROPIETARI: **Manel Comas** WEB: **www.ponsjoan.net**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL: **Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)**

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

.Mas (Foto: Mas Ponsjoan)

.Pou i Porxo (Foto: LR)

.Celler (Foto: Mas Ponsjoan)

.Interior Celler (Foto: LR)

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.:

ZONA DE CONREU:

VARIETATS DE CEPS

BLANC:

NEGRE:

PRODUCCIÓ DE VI TRADICIONAL COMPLERT: **Si / La premsa és moderna**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN:

ALTRES CONREUS: **Horta, fruita i oli.**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.):

REBRE O DONAR AJUDA: **Rebre i Donar**QUINS: **Mas Molla (Es fa el mateix grup per la verema) i Ca l'Àvia que ajuda.**VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS

☒ SI

NO

PRODUCTES: **Tot**HORARIS: **A partir de les 18.00 hores.**

VENTA AL MERCAT

☒ SI

NO

PRODUCTES: **Tot**DIES I LLOC: **Sant Feliu de Guíxols (Algun dia al matí i diumenge)**TRADICIÓ FAMILIARPASSAT: **Joan Ponsjoan Pagès, 5 Generacions Masovers, des de la creació del Mas.**CONTINUITAT FUTURA: **Tradició de l'hereu.**ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**ACCÉSINTERIOR: **Adaptat per persones amb problemes de mobilitat, disposició de rampes i d'ascensor.**EXTERIOR: **Apte per turismes, bicicletes i autobús.**CAPACITAT D'APARCAMENT: **50 turismes i 2 autobusos.**ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITESACTUALITAT:Es fan visites actualment: **Si**Visita lliure: **Hivern si, estiu no.**

Visita acompanyats del Mas: **Si, explicació de la història del mas, història dels conreus, història del Cellar, explicació exterior i tastet de vi.**

Nº de visites a l'any aprox.: **2008-2009 = 200 persones**

Nº de persones per visita: **De 2 a 10 p**

FUTUR (ZIE):

Disponibilitat futura a rebre visites: **Si, disposats a rebre escolars, espai adequat per picnic.**

Nº de persones per visita: **15- 26**

Zones visitables: **Cellar, Exterior, Era.**

Zones exteriors d'interès: **Barraques, Vinya, Oliveres, Torre Lloreta (BCIN)**

Dies a la setmana: **A concertar. Diumenges tancat.**

Mesos no visitables: **Tot l'any.**

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS

Al segle XVII el mas era una taverna, on es servia vi als bandolers de les Gavarres.

Llegenda de la *Goja del pou del Mas Ponsjoan*, que ha passat de manera oral de generació en generació, Leonila Carles va escriure-la perquè no es perdés.

L'avi fou el masover, anomenat Norbert Carles.

Intercanvi entre pescadors i els pagesos, peix en galleda i el pagès l'intercanviava per fruita i vi.

La recuperació de la vinya es va realitzar gràcies al fet d'empeltar així s'anaven guardant.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
-----	-------	------------	-----------

Esriptura antiga de compra venta			
----------------------------------	--	--	--

Màquines i Eines per treballar el camp			
--	--	--	--

Diverses varietats de ceps			
----------------------------	--	--	--

ELEMENTS INTANGIBLES

Costums conservada de la matança del porc			
---	--	--	--

Receptes de cuina de Nadal; col, patata i botifarra de perol dolça. Setmana Santa Bunyols de ¾ de dotze			
---	--	--	--

Fotografies antigues

Dites : “Vinyes i dones formoses, de guardar dificultoses”
 “Figues i raïms eixamplen els figurins”
 “Tingues casa pel teu jeure i vinya pel teu bon veure”
 “Si em llaures de gener i em caves de febrer, jo el celler t’emplenaré”
 “Ai que dolç el raïm, que al setembre collim”
 “A qui ven el blat per l’agost i el vi en most, ja li podeu dir boig”
 “A la vinya no l’enganyaràs, si no en poses no en trauràs”
 “A les penes punyalades, i un bon trago de vi bo”
 “La bona menjada, amb vi ben remullada”
 “Oliveres del teu avi, figueres del teu pare i vinyes de tu mateix”
 “Quan arriba l’agost, prepara la bota pel bon most”

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES:

Nº: 45

CARACTERÍSTIQUES:

Elements arquitectònics exteriors del Mas
 Interior del celler
 Paisatge exterior de vinya i conreu
 Producció del vi
 Venta al Mas

(Foto: Mas Ponsjoan)

(Foto: LR)

(Foto: Mas Ponsjoan)

(Foto: Mas Ponsjoan)

(Foto: LR)

ELEMENTS SONORS QUE ES PODEN CAPTAR :

CONVERSES: **No**

SONS CARACTERÍSTICS: **No**

NOM DEL MAS: **Can Sandro**

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **4/13**

SITUACIÓ AL MAPA: **4**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: ----

ADREÇA: **C/ del llop, 21** PROPIETARI: **Josefa Sabater**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

. Habitatge

.Celler i Tina

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.: **80x60m**

ZONA DE CONREU: **Horta i vinya sumen 9 vessanes**

VARIETATS DE CEPS

BLANC: **Malvasia, Xarel·lo, Picapoll, Garnatxa Blanca, De les figueres, Híbrid blanc.**

NEGRE: **Abeller, Carinyena, Jaqué, Híbrid Negre**

ROSAT: **Garnatxa Rossa.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ---

ALTRES CONREUS: **Albergínies, Enciam, Escarola, Tomàquets, Fesoles, Pebrots, Moniatos.**

COL-LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS: **No**

REBRE O DONAR AJUDA:

QUINS:

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES:

HORARIS:

VENTA AL MERCAT ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES: **Vi i horta**

DIES I LLOC: **Dissabte - Palamós**

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **Si**

CONTINUITAT FUTURA: **No**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

Masia NO APTE per fer-hi visites, degut al deficient estat de conservació.

ACCÉS

INTERIOR: -

EXTERIOR: -

CAPACITAT D'APARCAMENT: **10 Turismes**

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT: **No**

Es fan visites actualment:

Visita lliure:

Visita acompanyats del Mas:

Nº de visites a l'any aprox.:

Nº de persones per visita:

FUTUR (ZIE): **No**

Disponibilitat futura a rebre visites:

Nº de persones per visita:

Zones visitables:

Zones exteriors d'interès: **Camps d'oliveres, Ca l'Àvia, Cal Cavall**

Dies a la setmana:

Mesos no visitables:

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS I VIDA AL CAMP

Antigament els masos portaven el blat al molí, per fer-ne farina que després portarien al forn de pa. Mitjançant uns tiquets podien comprar el pa de forma gratuïta.

Per anar al camp a pasturar els ramats, s'emportaven una llesca de pa amb tomàquet, dues anxoves, una ceba i el vi.

Els pares de Josefina, eren masovers de Can Sangs. Normalment es feia la verema per Sant Miquel, el 29 de Setembre, abans d'aquesta data no es podia obligar a collir el raïm, però el masover podia exigir-li a l'amo a partir d'aquesta data.

La tradició familiar per la festa de la verema era la matança de l'oca, quan es feia un dinar després de la collita de tota la colla, que normalment eren tots membres de la família.

Quan s'acostava l'època de veimar es posava vi bullent a les botes perquè inflés la fusta, i no s'escapés el vi, normalment es solia fer l'11 de setembre.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
Màquines i Eines del camp	s.XVIII-XIX		Cal una neteja
Vinyes, Somoi i Negre Calmet	s.XVIII-XIX		
Peces d'Indumentària	s.XIX		

ELEMENTS INTANGIBLES

Es conserven receptes de cuina com els Bunyols per Setmana Santa, la vedella amb bolets per Nadal o l'oca amb naps, i la matança del por per Sant Martí.

Dites “De cantar prou cantaria si tingués bona veu, però la gent que ho sentiria diria voleu cantar i no en sabeu”

“Vols que te'n digui una, primer és el sol que la lluna, vols que te'n digui un altre, primer és el gra que el batre, vols que ten digui més, al món no es pot córrer sense diners”

“Aquell pare que tenia sis fills els volia lligar i no tenia cordills, aquella mare que tenia sis filles les volia vestir i no tenia faldilles”

“Al novembre qui no ha sembrat ja no sembra”

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: **14**

CARACTERÍSTIQUES: **Exterior de la Casa, Cellar i Horta.**

(Foto: LR)

(Foto: LR)

ELEMENTS SONORS QUE ES PODEN CAPTAR

CONVERSES: **Josefa Sabater**

(Important volum de coneixements de la vida al camp i de la relació entre masovers i amos així com de la feina del camp, persona de bon tracte i afable, apte per fer converses amb mainada).

NOM DEL MAS: Cal Cavall

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **5 / 13**

SITUACIÓ AL MAPA: **3**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **s.XVIII - s.XIX** ADREÇA: **C/Tort, 3**

PERSONA DE CONTACTE: **M.José 606243901 - mjandara@yahoo.com**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA: **Habitatge – Porxo / Galliner**

.Casa (Foto: LR)

.Porxo/Galliner (Foto LR)

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.: ----

ZONA DE CONREU: **2 hectàrees**

VARIETATS DE CEPES

BLANC: **Malvasia, Xarel·lo, Picapoll.**

NEGRE: **Abeller, Negre Calmet, Monastrell.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ----

ALTRES CONREUS: **Verdura, la de temporada – Oli**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.): **No**

REBRE O DONAR AJUDA:

QUINS:

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS

☒ SI

NO

PRODUCTES: **De tot**

HORARIS: **Tot el dia**

VENTA AL MERCAT

SI

☒ NO

PRODUCTES:

DIES I LLOC:

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **Des del 1790**

CONTINUITAT DE FUTUR: **No**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

ACCÉS

INTERIOR: **Existència de barreres arquitectòniques**

EXTERIOR: **Apte per turismes i per autobusos / Possibilitat de anar-hi a peu**

CAPACITAT D'APARCAMENT: **3 Turismes**

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT: **NO**

ES FAN VISITES ACTUALMENT:

VISITA LLIURE:

VISITA ACOMPANYATS DEL MAS:

Nº DE VISITES A L'ANY APROX.:

Nº DE PERSONES PER VISITA:

FUTUR (ZIE): **No**

DISPONIBILITAT FUTURA A REBRE VISITES:

Nº DE PERSONES PER VISITA:

ZONES VISITABLES:

ZONES EXTERIORS D'INTERÈS:

DIES DE LA SETMANA:

MESOS NO VISITABLES:

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS I VIDA AL CAMP

Cal Cavall estava situat als afores del poble, on hi havia cases que s'anaven fent poc a poc. Era un mas més aviat pobre. La casa de pagès formava part d'un conjunt de cases de dimensions reduïdes que s'anomenaven; "Cases de porc i de burro".

Antigament tenien també vaques, de les quals es venien la llet directe al consumidor, des del 1995 es va abandonar aquesta tradició a causa de les noves lleis agràries. Cal Cavall, fou de les primeres cases del poble en tenir carro.

Aquest els era útil per tragar carregues, com per exemple, el transport dels taps de suro a França. El carro els facilitava molt la feina durant la verema ja que dins el carro hi cabien uns 9 o 12 samals, ben posats i lligats.

El carro anava tirat per un cavall i la mula o un *maxu*, fill de un ase i una euga, se'n deia un *bord*.

Un cop arribaven a la tina tardaven uns tres quarts d'hora per aixafar tres samals de raïm amb els peus. Per evitar i controlar la fermentació, es guardaven sempre tres samals per refrescar la tina.

El vi que en sortia era vi de raig que anava a les tavernes, o bé, amb un o dos samals d'aigua s'omplien les botes i se'n feien aigües, que tan sols portava l'alcohol que guardaven les botes. La brisa que en restava es portava a premsar.

Aquest vi es venia a tavernes, a la de Sant Antoni Can Roc, a Palamós a Miquel de la Cova o a St. Feliu de Guíxols que es deia La Pausa. Segons diuen, als Tinars també hi havia una taverna, que era coneguda pel *catxufino* que es feia els dilluns.

Els vaixells que arribaven al port de Palamós, també compraven vi.

Antigament, per tan, cada casa s'autoadministrava, així tenien la seva tina per fer vi, es feien ells mateixos la roba tot teixint, es feien l'oli, el pa....

Les dones anaven a buscar carbonet a sobre els carros tot filant i quan baixaven anaven a peu.

La família paterna treballava a les mines al costat de la Granja Vancells.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES:

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
Màquines i Eines, botes velles de cirerer, petites i més allargades.	s.XIX		
Premsa de Cargol	s.XIX		
Folladora o Faluart	s.XIX	No és original de la casa, comprat més tard.	
Exemples d'indumentària jec de vellut blau	s.XIX		

ELEMENTS INTANGIBLES

Diccionari propi: Bastar / Pataquejar

Cançó composta el carnaval del 1030 (Recollida per Pere Caner)

Tradició familiar de la matança del porc.

Per batre el blat es reunien entre 15 i 20 homes.

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: 23

CARACTERÍSTIQUES: Paisatge exterior
Interior de la casa
Interior del celler
Eines antigues i objectes antics

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

ELEMENTS SONORS QUE ES PODEN CAPTAR

CONVERSES: Possibilitats de captar converses i històries de vida.

NOM DEL MAS: **Can Juli Ton**

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **6/13**

SITUACIÓ AL MAPA: **6**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **s.XIX 1826-1876 (Remodelacions successives)**

ADREÇA: **Camp de la llebre,25**

PROPIETARI: **Juli Esteve**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA: **Les remodelacions successives no han conservat l'estructura inicial. Es tractava de la casa, de les corts, celler interior amb la tina i posteriorment es va fer un garatge exterior i un celler també exterior.**

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.: **L'hort i la casa fan una vessana, (2200m2 una vinya, 100m2 una altra vinya, i l'hort 1875m2)**

ZONA DE CONREU: **1875m hort**

VARIETATS DE CEPES

BLANC: **Xarel·lo, Malvasia, Picapoll.**

NEGRE: **Ull de llebre, Monastrell, Abeller, Teta de vaca, Negre Calmet.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ---

ALTRES CONREUS : **Oli , préssecs, albercocs, cireres, tomaqueres, enciam, mongeta tendra, pebrot, albergínia.**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.):

REBRE O DONAR AJUDA: **Rebre i donar**

QUINS: **Cal Cavall**

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS

SI

NO (Actualment en un local provisional)

PRODUCTES: **Vi**

HORARIS:---

VENTA AL MERCAT

SI

NO**(Assisteixen a fires)**

PRODUCTES: --

DIES I LLOC: --

TRADICIÓ FAMILIARPASSAT: **Si**CONTINUITAT FUTURA: **Si**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**ACCÉS

INTERIOR: ---

EXTERIOR: **Apte per Turismes**CAPACITAT D'APARCAMENT: **2 Turismes**ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITESACTUALITAT: **No**

ES FAN VISITES ACTUALMENT:

VISITA LLIURE:

VISITA ACOMPANYATS DEL MAS:

Nº DE VISITES A L'ANY APROX.:

Nº DE PERSONES PER VISITA:

FUTUR (ZIE): **No**

DISPONIBILITAT FUTURA A REBRE VISITES:

Nº DE PERSONES PER VISITA:

ZONES VISITABLES:

ZONES EXTERIORS D'INTERÈS: **Torre Lloreta.**

DIES A LA SETMANA:

MESOS NO VISITABLES:

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS I VIDA AL CAMP

El nom del mas prové de l'avi Antoni, en deien a Can Ton. La casa, típica de carrer, gaudia d'una volta conservada durant tres generacions. La família Esteve eren els masovers de la casa però anys més tard en van esdevenir es propietaris. Juli Esteve es dedicava a la música i per ell el camp era un complement, s'utilitzava tot el conreu pel consum propi.

Actualment fan oli seguint la tradició; Tot i que les oliveres donen olives gairebé cada any, antigament tan sols en donaven any si any no. Les olives es collien a mà, es portaven al trull, a Ventalló o a Torroella de Montgrí, depenent d'on més benefici en poguessin treure. A partir dels 600 quilos es podien emportar oli.

Quan al vi, antigament feien el cupatge quan plantaven els ceps.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
Samals	s.XIX		
Olivera	s.XVIII-XIX		

ELEMENTS INTANGIBLES

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: 6

CARACTERÍSTIQUES: Local provisional utilitzat com a celler

Imatges exteriors de la casa

ELEMENTS SONORS QUE ES PODEN CAPTAR :

CONVERSES: Antoni Esteve (Persona apte per una conversa gravada)

SONS CARACTERÍSTICS: ----

NOM DEL MAS: CAN GAVITO

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **7/14**

SITUACIÓ AL MAPA: **12**

POBLACIÓ: **Calonge Barri de Sant Daniel**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **1700-1750 (Bòbila de Bell-lloc) Restauracions successives.**

ADREÇA: **C/ Marieta nº 14/13**

PROPIETARI: **Josep Margarit (Gavito)**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

.Casa

.Porxo i Celler Nou

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRES DEL MAS APROX.: **490m2**

ZONA DE CONREU: **Hort 350m2 - Vinya 7500m de vinya.**

VARIETATS DE CEPS

BLANC: **Garnatxa, Picapoll.**

NEGRE: **Ull de llebre, Monastrell, Moscat, Jaqué.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ---

ALTRES CONREUS: **_Horta del temps, consum familiar.**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.): **Si**

REBRE O DONAR AJUDA: **Rebre**

QUINS: **Ca l'Àvia però es fa un grup propi.**

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS

SI

NO

PRODUCTES: **Vi**

HORARIS: **Cada dia a partir de les 19.00 hores.**

VENTA AL MERCAT

SI

NO

PRODUCTES:

DIES I LLOS:

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **Si, tenien policultiu, horta, fruita.**

CONTINUITAT FUTURA: **Si**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

ACCÉS

INTERIOR: **Casa Apte - Celler Apte**

EXTERIOR: **Apte per turismes – No apte per autobusos**

CAPACITAT D'APARCAMENT: **8-10 Turismes**

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT: **Si**

ES FAN VISITES ACTUALMENT: **Si**

VISITA LLIURE: **No**

VISITA ACOMPANYATS PEL MAS: **Si**

Nº DE VISITES A L'ANY APROX.: **No es fa un recompte**

Nº DE PERSONES PER VISITA: **4-5 p**

FUTUR (ZIE): **Si**

DISPONIBILITAT FUTURA A REBRE VISITES: **Si**

Nº DE PERSONES PER VISITA: **4-5 p**

ZONES VISITABLES: **Tina/ Celler / vinyes**

ZONES EXTERIORS D'INTERÈS: **Ermita de Sant Daniel – Vistes de la Vall**

DIES A LA SETMANA: **Cada dia a partir de les 19.00 hores**

MESOS NO VISITABLES: **Vacances a consultar**

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS

La tradició oral de la família explica que Duc de Serna els feia pagar un cens. Anys més tard van passar a ser propietaris de la casa de pagès.

Es diu que l'últim masover va ajudar als suïssos a marcar les marques de la propietat. El nom de la casa va venir donat pel rebesavi Agapito Margarit, que provenia de Sant Cebrià dels Alls.

No es coneix un altre ofici a la família que la professió d'agricultor.

En aquesta zona es feia la vinya del got al ser un terreny enlairat no hi havia necessitat d'emperrar, una emperrada tradicional seria amb filferro i plantat a quatre vents.

La casa de pagès portava el que es produïa al camp a una botiga de Palamós.

Can Gavito inicialment era una sola finca de dos cossos, el 1800 van fer el tercer cos i a partir del 2001 es va doblar la casa i actualment hi ha 5 cossos, amb sis voltes.

A la part de baix hi trobem la tina i l'antic celler, estructura típica de les cases de l'època.

A la part del davant hi havia la cort dels porcs, els conills, les gallines.

Al darrere hi havia la feixa o hort i l'era.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
Escriptura antiga	s.XX (1950)	El pare li donava permís per treballar.	
Fotografies antigues	s.XX (1915)		
Prensa antiga	s.XX (1950)		
Fusell Mauser	s.XX (1900)		
Pala de pa			
Morrió			
Veinella			
Podai petit			
Quatre botes petites de 150l.			
Prensa Antiga	s.XX (1950)		
Faixa			
Bossa de l'avi	s.XX (1900-1950)		
Boina			

ELEMENTS INTANGIBLES

Costums conservades: **Matança del porc**

Diccionari propi: **La festa familiar de la verema (20/39p)**

Parlar salat

Toies (branques)

Veimelles

Receptes de cuina: **Arròs a la cassola els diumenges, quan s'anava de casera.**

Sípia amb pèsols.

Sopa de pa per la matança de porc.

Dites: **"Molt bé és l'anar però més bé a casa s'està"**

"Qui treballa amb oli s'unta les mans"

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: **66 + 11 = 77**

CARACTERÍSTIQUES: **Interior de la Casa**

Visites Guiades

Eines i botes conservades

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

ELEMENTS SONORS QUE ES PODEN CAPTAR :

CONVERSES: **Si (Josep Margarit – La visió d'una persona jove)**

NOM DEL MAS: Can Demesio

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **8/13**

SITUACIÓ AL MAPA: **1**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **s.XIX (1800)**

ADREÇA: **C/Sant Nazari, 21** PROPIETARI: **Demesio Pla**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

.Casa

.Celler

.Porxo

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.: **130m2**

ZONA DE CONREU:

VARIETATS DE CEPES

BLANC: **Malvasia, Xarel·lo.**

NEGRE: **Carinyena, Jaqué.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ---

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.): **No**

REBRE O DONAR AJUDA: ---

QUINS: ---

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS

☒ SI

NO

PRODUCTES: **Vi**HORARIS: **A convenir**

VENTA AL MERCAT

SI

☒ NO

PRODUCTES:

DIES I LLOC:

TRADICIÓ FAMILIARPASSAT: **Si**CONTINUITAT FUTURA: **No**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**ACCÉSINTERIOR: **Apte, sense barreres arquitectòniques**EXTERIOR: **Apte Turismes – No Aptes Autobusos**CAPACITAT D'APARCAMENT: **5 o 6 Turismes**ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITESACTUALITAT: **Si**ES FAN VISITES ACTUALMENT: **Poques**VISITA LLIURE: **No**VISITA ACOMPANYATS DEL MAS: **Si**

Nº DE VISITES APROX.: ---

Nº DE PERSONES PER VISITA: **5**FUTUR (ZIE): **Si**DISPONIBILITAT FUTURA A REBRE VISITES: **Si**

Nº DE PERSONES PER VISITA: ---

ZONES VISITABLES: **Porxo - Cellar**

ZONES EXTERIORS D'INTERÈS: ---

DIES A LA SETMANA: **A convenir**

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS I VIDA AL CAMP

Fa 15 anys tenien vaques i venien llet a casa directament al consumidor.

A mercat hi anaven a la població veïna de Palamós, amb el carro.

La família te un lligam familiar amb l'escriptor Josep Pla.

El carro també servia per portar-hi les eines quan anaven al camp. La indumentària típica eren uns pantalons de vellut, una faixa i una boina.

Durant la guerra civil el pare es va ferir al cap.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
-----	-------	------------	-----------

Màquines i Eines	s.XIX-XX		
------------------	----------	--	--

ELEMENTS INTANGIBLES

Tradicions: **Costum conservada de la tradició de l'hereu fins a l'última generació, la casa en el futur serà per l'últim fill.**

Diccionari propi / Nomenclatura: **Anar a vila, significa anar al centre del poble.**

Dites: **"Bon pa, bon vi, bona taula i bona brasa, és senyal de bona casa"**
"Vi de Pampol, vi de cep, que entra per la boca i surt pel xiulet."

Festes: **Matança del porc.**
Verema, festa d'estiu.
Festa de Sant Martí, quan s'enceten les botes del vi nou.

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES:

QUANTITAT: **12**

CARACTERÍSTIQUES: **Exteriors de la casa**
Eines conservades

(Foto: LR)

(Foto:LR)

NOM DEL MAS: Can Plana

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **9/13**

SITUACIÓ AL MAPA: **5**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **1855**

ADREÇA: **Puigtavell, 15.**

PROPIETARI: **Vicenç Plana**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

.Casa

.Celler Nou

.Era

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

Perímetre del Mas aprox.: **190m2/200m2**

Zona de conreu: **5 vessanes (17600m2)**

VARIETATS DE CEPES

Blanc: **Malvasia, Garnatxa.**

Negre: **Abeller, Jaqué.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ---

ALTRES CONREUS: **Hortalisses**

COL-LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.):

REBRE O DONAR AJUDA: **No**

QUINS:

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES: **Vi**

HORARIS: **A convenir**

VENTA AL MERCAT ☐ SI ☒ NO

PRODUCTES:

DIES I LLOC:

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **Si**

CONTINUITAT FUTURA: **Si**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

ACCÉS

Interior: **Apte (Amb algunes barreres arquitectòniques)**

Exterior: **Apte per turismes – No apte per autobusos (Zona d'aparcament...)**

Capacitat d'aparcament: **4 Turismes.**

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT: **Si**

ES FAN VISITES ACTUALMENT: **Eventualment**

Visita lliure: **No**

Visita acompanyats del Mas: **Si**

Nº de visites a l'any aprox.: --

Nº de persones per visita: --

FUTUR (ZIE): **Si**

Disponibilitat futura a rebre visites: **Si**

Nº de persones per visita: **10-20**

Zones visitables: **Celler vell i Era**

Zones exteriors d'interès: **Torre Lloreta**

Dies a la setmana: **A convenir**

Mesos no visitables: ---

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS I VIDA AL CAMP

El 1945 Mariano Plana, descendent del Mas Rigolta de St. Cebrià dels Alls, terme municipal a tocar de Calonge, va comprar la casa. D'aquella estructura primerenca se'n conserva l'antiga Tina i l'Era, d'un gran interès, per ser de les úniques que es conserven. Es pot observar l'anella del sostre que servia per subjectar-se mitjançant una corda, quan la premsada es feia amb els peus.

Aquesta, era una activitat perillosa, es premsava per sobre les fustes, molts van caure al fons de la tina quan cedien els taulons.

La propietària és filla del Racó, eren els masovers del bescomptat de cabanyes, amos de la casa de la Torre Valentina.

Un cop fet el premsat, les botes estan obertes i per Sant Martí, un cop acabada la fermentació, es tapen les botes.

Vestien amb roba de vellut, amb camisa, amb esclops quan feia fred o pluvia. Havien d'anar al camp i amb espadenyes de vetes les altres ocasions.

Per anar a treballar, utilitzaven les carbasses vineres, tapades amb un tap de suro, que conservaven la frescor

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
-----	-------	------------	-----------

Màquines i Eines

Forques fetes de

lladoner

Cabastrells per les vaques

Eina que anava del carro a les arades.

Urgolla o argolla

Peces per batre la palla.

Part de dalt de la premsa

1800

Heretat d'una casa de Can Pol

Diverses mesures

Maials 16 l.

I panxudes, com unes gerres 12 l. d'oli.

Bota de vi

1900

De roure

Esclops

s.XX (1900)

Bota per anar a bosc

s.XX

Carbassa vinera

Tapades amb tap de suro.

ELEMENTS INTANGIBLES

Receptes de cuina:

Pollastre i ànec amb bolets.
Per la matança del porc paiellada de sang i fetge fregit

Dites:

“Per Sant Joan, la falç al puny”

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: **71**CARACTERÍSTIQUES: **Exterior de la casa****Instruments****Part exterior posterior**

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

NOM DEL MAS: Mas Gastas

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **10/13**

SITUACIÓ AL MAPA: **9**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **s.XIX (1872) (Restauracions successives a partir del 1975)**

ADREÇA: **Veïnat de Volvos, 10** PROPIETARI: **Santiago Vilaseca**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

.Casa

.Celler

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS:

ZONA DE CONREU: **2 vessanes**

VARIETATS DE CEPS

BLANC: **Xarel·lo, Malvasia, Moscat, Garnatxa Blanca.**

NEGRE: **Ull de llebre, Garnatxa Negre.**

ROSAT: **Garnatxa Rossa.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ---

ALTRES CONREUS: **Horta: Tomàquets, Albergínies, Porro, Enciam, Escarola, Bròquil, Api
Fruita
Oli**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.): **No**

REBRE O DONAR AJUDA:

QUINS:

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS SI **NO**

PRODUCTES:

HORARIS:

VENTA AL MERCAT **SI** NO

PRODUCTES: **Vi, horta i fruita**

DIES I LLOC: **Palamós (dimarts i dissabte)
Calonge (dijous)
Sant Antoni (dimecres)**

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **Si**

CONTINUITAT FUTURA: **Si (A llarg termini no)**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

ACCÉS

INTERIOR: **No Apte per persones amb mobilitat reduïda.**

EXTERIOR: **No Apte Turismes – No Apte Autobusos (Ideal per excursió)**

CAPACITAT D'APARCAMENT: --- ZONA D'APARCAMENT:

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT: **No**

ES FAN VISITES ACTUALMENT:

VISITA LLIURE:

VISITA ACOMPANYATS DEL MAS:

Nº DE VISITES A L'ANY APROX.:

FUTUR (ZIE): **No**

DISPONIBILITAT FUTURA A REBRE VISITES: **No**

Nº DE PERSONES PER VISITA: ---

ZONES VISITABLES: **Celler**

ZONES EXTERIORS D'INTERÈS: **Torre Lloreta – Barraques de vinya**

DIES A LA SETMANA:

MESOS NO VISITABLES:

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

<u>NOM</u>	<u>SEGLE</u>	<u>DESCRIPCIÓ</u>	<u>EXPOSABLE</u>
Folladora	s.XIX		
Ceps antics	s.XIX-XX		
Prensa antiga	s.XIX	Única a la ZIE	

ELEMENTS INTANGIBLES

Fotografies del mas i de la família

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: **22**

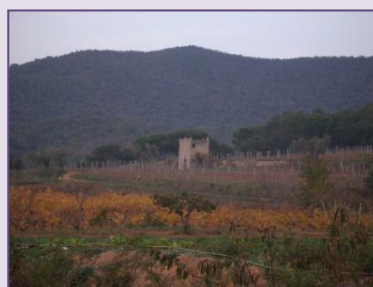
CARACTERÍSTIQUES: **Exteriors – Celler – Prensa Antiga – Tina**

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

SONS CARACTERÍSTICS: **Prensa Antiga**

NOM DEL MAS: Mas Escapa Vell

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **11/13**

SITUACIÓ AL MAPA: **11**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **1750**

ADREÇA: **Mas Escapa** ARRENDATARI: **Josep Rosselló**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA: **Casa – Cellar - Hort – Galliner - Era**

.Casa

.Cellar

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.: 25 vessanes (total)

ZONA DE CONREU: ---

VARIETATS DE CEPS

BLANC: **Malvasia, Xarel·lo, Híbrid Blanc, Garnatxa Blanca.**

NEGRE: **Carinyena, Garnatxa Negre, Jaqué, Híbrid Negre.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ---

ALTRES CONREUS: **Horta, Fruita; presseguers, cereal / Gallines, Conills, porcs.**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.):

REBRE O DONAR AJUDA: **Rebre i donar (Es fa un grup propi)**

QUINS: **amb Ca l'Àvia**

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES: **Tot**

HORARIS: **A convenir**

VENTA AL MERCAT ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES: **Tot**

DIES I LLOC: **Palamós, Dimarts i Dissabte.**

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **Si**

CONTINUITAT FUTURA: **Si**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

ACCÉS

INTERIOR: **Apte (amb alguna barrera arquitectònica)**

EXTERIOR: **Apte cotxes tipus 4x4 – No Apte per Autobusos – Recomanat Excursió**

CAPACITAT D'APARCAMENT: **Dos Turismes**

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT: **No**

Es fan visites actualment:

Visita lliure:

Visita acompanyats del Mas:

Nº de visites a l'any aprox.:

Nº de persones per visita:

FUTUR (ZIE): **No (Masia NO APTE per fer-hi visites a l'interior – Si a l'exterior)**

Disponibilitat futura a rebre visites: **No**

Nº de persones per visita:

Zones visitables:

Zones exteriors d'interès: **Vistes a Mar i la plana de la Vall del Tinar**

Dies a la setmana:

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS I VIDA AL CAMP

Quan es feia la verema hi participava tota la família i es feia un dinar, amb arròs i rostit.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
-----	-------	------------	-----------

Màquines i Eines: Samals antics.

Ceps : Jaqué de més de 80 anys.

ELEMENTS INTANGIBLES

Costum conservada de la Matança del porc

Receptes de cuina: **Plat típic, patates amb fesols, Cargols amb peus de senglar, Per Nadal**

Pollastre amb bolets.

Festes: **Matança del porc, la Verema.**

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: **11**

CARACTERÍSTIQUES: **Exteriors del Mas – Celler – Era – Galliner**

NOM DEL MAS: Mas Radó

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **12/13**

SITUACIÓ AL MAPA: **10**

POBLACIÓ: **Calonge**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **s.XIV-XV (1979 ampliació)**

ADREÇA: **Paratge Les Fonts** PROPIETARI: **Alfons Pla Corella**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL:

Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Calonge '94. Article 166 (Edificis de tradició rural, masies i molins de vent del terme municipal, es declaren protegits, i estaran sotmesos a les disposicions establertes a l'article 165 de dit pla.)

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

.Celler

.Mas i Era

.Tina

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.: **22x25**

ZONA DE CONREU: **250 vessanes (tot)**

VARIETATS DE CEPS: **50 varietats o més**

BLANC: **Garnatxa Blanca, Xarel·lo, Picapoll, Malvasia.**

NEGRE: **Monastrell, Abeller.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si, utilitzen la premsa de baixa pressió i directa a raig.**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ---

ALTRES CONREUS: **Fruiters (Preseguers, abricquers, llimoners, ametllers). Horta, per consum propi.**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.): **No**

REBRE O DONAR AJUDA: **Antigament s'ajudaven amb el Mas Ribot**

QUINS:

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES: **Fruita – Vi – Ous**

HORARIS: **A convenir**

VENTA AL MERCAT ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES: **Fruita – Vi – Ous**

DIES I LLOC: **Palamós, dimarts i dissabte. Dimecres a Sant Antoni.**

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **300 anys de tradició**

CONTINUITAT FUTURA: **Si**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

ACCÉS

INTERIOR: **Apte (Amb alguna barrera arquitectònica)**

EXTERIOR: **No Apte per Turismes – No Apte per Autobosos – Apte per 4x4**

CAPACITAT D'APARCAMENT: **20 – 30 Turismes**

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT: **NO**

Es fan visites actualment:

Visita lliure:

Visita acompanyats del Mas:

Nº de visites a l'any aprox.:

Nº de persones per visita:

FUTUR (ZIE): **NO (Visites amb excursió guiada Si)**

Disponibilitat futura a rebre visites:

Nº de persones per visita:

Zones visitables:

Zones exteriors d'interès:

Dies a la setmana:

Mesos no visitables:

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS I DE VIDA AL CAMP

Mas que apareix a l'arxiu de la Bisbal datat de l'època medieval, en un document per la pugna amb la torre del Mal Ús.

A la post-guerra hi havia molta gent que arribava a la zona per treballar al suro, als forns d'obra on hi feien llenya.

Segons sembla, hi havia una premsa d'oli amagada.

Antigament s'anava a vendre als mercats de Platja d'Aro i Sant Feliu de Guíxols.

Al Mas es feia pa i farina, actualment tan sols en resta la cambra de forn.

A part de les gallines que es tenen actualment, també tenien conills i ovelles. Aquestes ovelles donaven llet i quan hi havia accedent de llet produïen formatges.

El mas va estar sempre unificat tot i que el masover tenia dependències a dins de la masoveria, a la casa hi vivia la família de l'hereu. A dalt l'habitació dels amos hi havia una petita obertura, es tracte de l'espidero que donava a baix a la quadra i servia per veure els animals i també per controlar la pilleria. L'hereu disposava de 4 o 5 botes al celler antic.

El Mas va resultar un punt de concentració de fusells, al 1794 a la Guerra dels Francesos.

Antigament hi havia molta tradició de celebrar la Festa Major, era una festa de germanor.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

<u>NOM</u>	<u>SEGLE</u>	<u>DESCRIPCIÓ</u>	<u>EXPOSABLE</u>
Dos carros Una carreta de bous	s.XIX - XX		
Botes i Samals	s.XIX -XX		
Folladora	s.XX		
Alçabotes	s.XX	Peça que servia per alçar les botes i acabar-ne de buidar el vi que en restava. Fet de ferro.	
Rajols marcats	s.XV	Al terra del Mas hi trobem rajols marcats, que corresponen al marcatge que els hi feien en el procés de producció. En marcaven una cada cent.	
Xuxu		Es tracte d'un pal amb punxa que utilitzat al celler.	
Fusells francesos			
Ceps	s.XVIII		
Premsa	1724	Hi ha una inscripció; Aytira. El símbol del mig significa any de crist. Està encastat a la paret, el cargol de fusta. Es muntava quan es va fer la casa.	

ELEMENTS INTANGIBLES

Costums conservades: **Fer foc cada dia.**
La matança del porc
Fer conserves i confitura.

Fotografies antigues: **De la família.**

Receptes de cuina: **Pollastre amb bolets**
Sang i fetge
Greixons
Canalons
Escudella
Arròs amb fideus i col
Per la verema feien arrossades, rostits, platilles
(carn amb salsa) es feia per 50 persones durant 2 o 3
diumenges.

Dites: **“Si no vols pols no vagis a l’era”**

Cançons: **Hi havia músics envoltants; en Marcelino i en Pistola.**

TREBALL DE CAMP

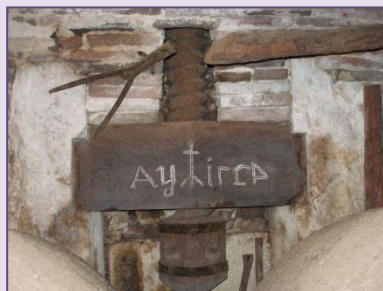
IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: **48**

CARACTERÍSTIQUES: **Exterior de la Casa**
Elements d’interès de l’interior
Cellers

(Foto: LR)

(Foto: LR)

(Foto: LR)

ELEMENTS SONORS QUE ES PODEN CAPTAR

CONVERSES: **Si**

Diversos membres de la Família (Gran quantitat de
informació del mas, de gran importància per les seves
característiques úniques a la ZIE)

SONS CARACTERÍSTICS: **Si, premsa antiga**

NOM DEL MAS: **Mas Genesta**

DADES GENERALS

NÚM. DE FITXA: **13/13**

SITUACIÓ AL MAPA: **13**

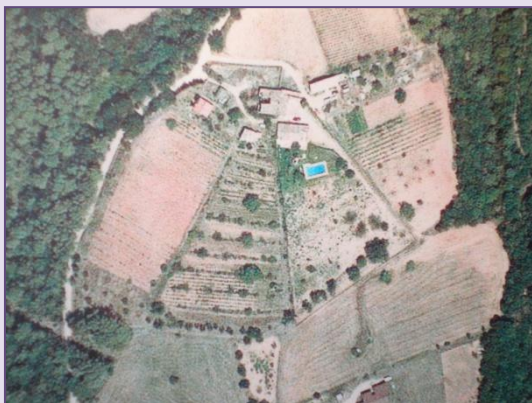
POBLACIÓ: **Vall-llobrega**

ÈPOCA DE CONSTRUCCIÓ: **Paratge del Mas Genesta s.XVIII.**

ADREÇA: **Mas Genesta, 1**

NIVELL DE PROTECCIÓ ACTUAL: **El Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Vall-llobrega, en el catàleg d'elements a protegir, reconeix com a bé d'interès natural a protegir, l'olivera mil·lenària que es troba dins el perímetre de paratge del Mas Genesta.**

DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA:

Es tracte d'un paratge format per tres espais, cada un d'ells delimitats. El Mas Genesta està format per diferents edificacions; Can Suquet i el Trull, Ca la Conxa (Antiga Masoveria), Porxo (Actual celler) i Can Pastó.

.Can Suquet

.Trull

.Porxo

ASPECTES DE PRODUCCIÓ I VENTA ACTUAL

HECTÀREES

PERÍMETRE DEL MAS APROX.: **7 vessanes**

ZONA DE CONREU: ---

VARIETATS DE CEPS

BLANC: **Xarel·lo, Picapoll, Malvasia,**

NEGRE: **Jaqué, Carinyena, Garnatxa, Abeller.**

PRODUCCIÓ DE VI ARTESANAL COMPLERT: **Si**

SI NO ÉS AIXÍ, QUINES PARTS DEL PROCÉS ES CONSERVEN: ---

ALTRES CONREUS: **Tomàquet, enciam, escarola, fruita, oli.**

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES MASOS (producció - recollida etc.): **No**

REBRE O DONAR AJUDA: ---

QUINS: ---

VENTA ACTUAL

VENTA AL MAS ☒ SI ☐ NO

PRODUCTES: **Tot**

HORARIS: **A convenir**

VENTA AL MERCAT ☐ SI ☒ NO

PRODUCTES: ---

DIES I LLOC: ---

TRADICIÓ FAMILIAR

PASSAT: **No**

CONTINUITAT FUTURA: **No**

ASPECTES RELACIONATS AMB LA FUTURA ZONA D'INTERÈS ETNOLÒGIC (ZIE)

FORMA PART DE LA FUNDACIÓ REMENÇA XXI: **Si**

ACCÉS

INTERIOR: **Apte (amb alguna barrera arquitectònica)**

EXTERIOR: **Apte Turismes – No Apte Autobusos (Ideal per excursions)**

CAPACITAT D'APARCAMENT: **2 Turismes**

ESTACIONALITAT I DISPONIBILITAT DE VISITES

ACTUALITAT: **Si**

ES FAN VISITES ACTUALMENT: **Si**

VISITA LLIURE: **No**

VISITA ACOMPANYATS DEL MAS: **Si**

Nº DE VISITES L'ANY APROX.: ---

Nº DE PERSONES PER VISITA: **5-10**

FUTUR (ZIE): **Si**

DISPONIBILITAT FUTURA A REBRE VISITES: **Si**

Nº DE PERSONES PER VISITA: **5-10**

ZONES VISITABLES: **Celler, Vinyes, Oliveres...**

ZONES EXTERIORS D'INTERÈS: **Església de Sant Mateu s.XVII - Pont Romà**

DIES A LA SETMANA: **A convenir**

MESOS NO VISITABLES: ---

DADES HISTÒRIQUES

FETS HISTÒRICS

A l'arxiu de l'església de Sant Fèlix a Girona hi ha documents que parlen del Mas. Oliveres que tenen més de 1000 anys, són argudelles, oliveres autòctones, única. El paratge del Mas Genesta era un territori propietat de l'església, però quan hi va haver la desamortització de Mendizábal, el 1836, es va vendre i es va dividir en tres parts. Tota la zona s'anomena Mas Genesta. Els masovers van venir-hi a viure-hi el 1910, ells explicaven que tot s'havia conservat igual que quan el masover era petit. Amb aquesta divisió, cada casa comptava amb el seu propi pou.

Els ceps i l'horta resten distribuïts tal i com ho feien els romans, amb feixes al mig, un sistema; vinya - conreu – vinya.

En Josep Maria Cadenas és sobreposat, no forma part de la família, els masovers van ensenyar-li a conrear la terra i quan ells van marxar el 1995, ell va quedar-se de masover.

ELEMENTS PATRIMONIALS DESTACABLES

ELEMENTS TANGIBLES

NOM	SEGLE	DESCRIPCIÓ	EXPOSABLE
Esriptures antigues	1835	Relacionades amb la propietat del paratge per part de l'església.	
Folladora	s.XIX		
Tina	s.XIX		
Botes	s.XIX		
Aixades	s.XIX		
Jaqués	s.XVIII-XIX		

ELEMENTS INTANGIBLES

Diccionari propi / Nomenclatura: **Malmanat**, significa fet malbé.

Fotografies antigues: **Mas i família (Can Suquet)**

TREBALL DE CAMP

IMATGES CAPTADES

QUANTITAT: **50**CARACTERÍSTIQUES: **Exteriors****Elements d'interès del Paratge****Celler**

Zona de vinyes (Foto: LR)

Interior del Celler(Foto: LR)

Porxo (Foto: LR)

Olivera mil·lenària (Foto: LR)

Pont de la Riera de Vall-Ilobrega
(Foto: Marta Gala)Església de Sant Mateu s.XVII
(Foto: Marta Gala)Església Vella de Sant Mateu s.X
(Foto: Wikimedia Commons)

4.2 ANNEX 2

4.2.1 Mapa situació masos Zona d'Interès Etnològic Calonge - Vall-llobrega

4.2.2 Mapa proximitat BCINs Calonge – Vall-llobrega

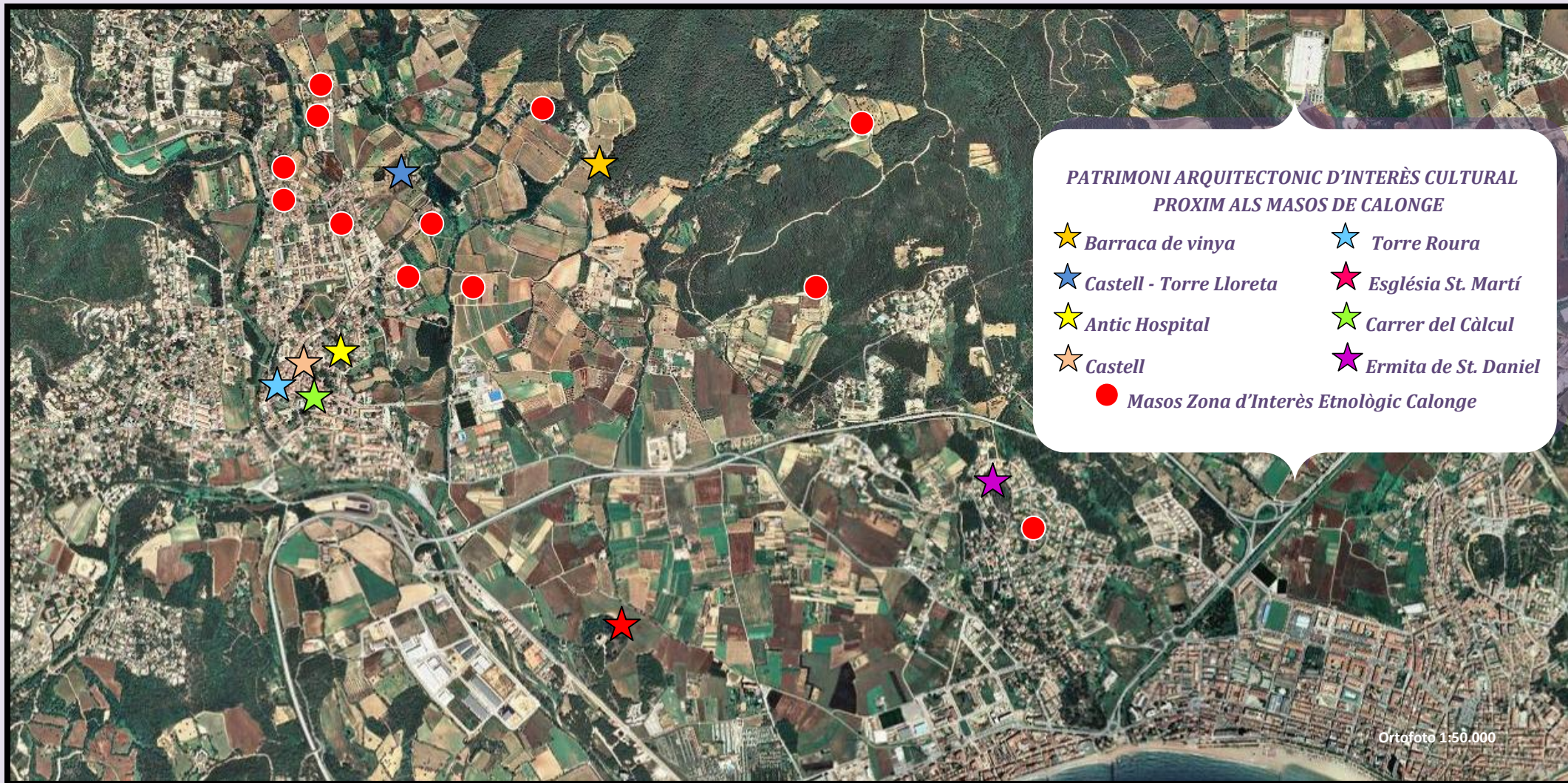
4.2.3 Publicació Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

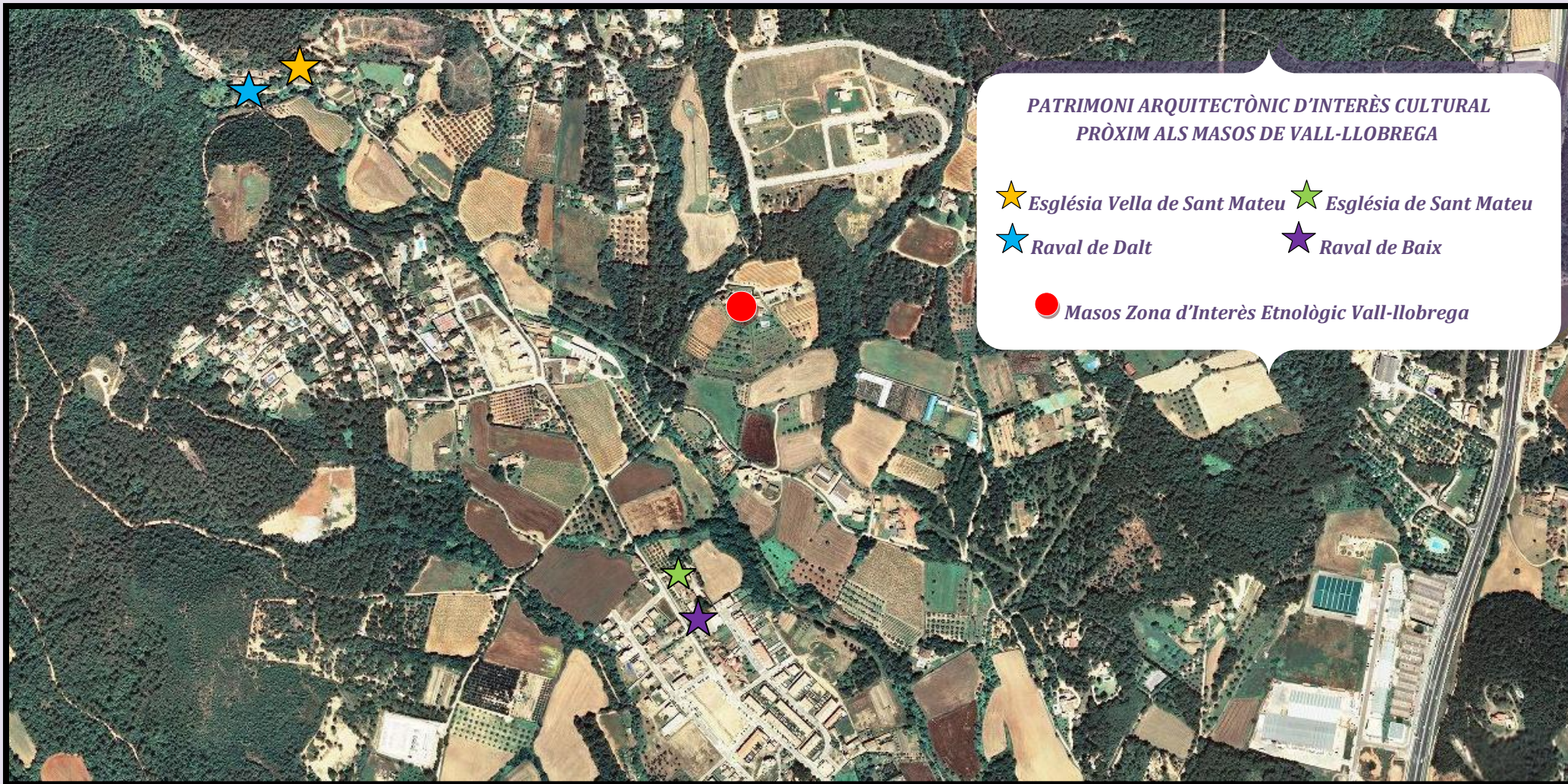
4.2.4 Notícies Premsa Enoturisme

Mapa de situació dels masos documentats de la Zona d'Interès Etnològic de Calonge i Vall-llobrega.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya (Full 78-26 / Ed. 2009-09 / Vol 2008-06)

*PATRIMONI ARQUITECTÒNIC D'INTERÈS CULTURAL
PRÒXIM ALS MASOS DE VALL-LLOBREGA*

- ★ *Església Vella de Sant Mateu*
- ★ *Església de Sant Mateu*
- ★ *Raval de Dalt*
- ★ *Raval de Baix*
- *Masos Zona d'Interès Etnològic Vall-llobrega*

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

DOGC núm. 3597 - 18/03/2002

Departament de Cultura

- RESOLUCIÓ CLT/510/2002, de 7 de març, per la qual s'incoa expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional d'un conjunt de masos de Calonge i Vall-llobrega. (Pàg. 4824)

[[Sumari](#) || [Índex del sumari](#) || [Diaris Oficials disponibles](#) || [Inici](#)]

RESOLUCIÓ

CLT/510/2002, de 7 de març, per la qual s'incoa expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional d'un conjunt de masos de Calonge i Vall-llobrega.

El 14 de desembre de 2001, el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana va proposar incoar un expedient per a la declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de zona d'interès etnològic, d'un conjunt de masos de Calonge i Vall-llobrega.

Atesos els articles 8 i 9 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català,

Resolc:

—1 Incoar expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de zona d'interès etnològic, dels masos següents: cal Cavall, can Demesio, mas Escapa Vell, can Jacas Vidal, can Met Ton, can Juli Ton, mas Molla, mas Monells, mas Mont, can Pere Clara, can Ponsjoan, mas Radó i cal Xec, en el terme municipal de Calonge; i el Raval de Dalt, en el terme municipal de Vall-llobrega (Baix Empordà).

—2 Notificar aquesta Resolució a les persones interessades, donar-ne trasllat als alcaldes de Calonge i Vall-llobrega i fer-los saber que, d'acord amb el que estableix l'article 9.3 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, aquesta incoació comporta la suspensió de la tramitació de les llicències de parcel·lació, edificació o enderrocament a la zona afectada, i també la suspensió dels efectes de les llicències ja concedides. No obstant això, el Departament de Cultura pot autoritzar que es duguin a terme les obres en el cas que sigui manifest que no perjudiquen els valors culturals del bé. Aquesta autorització ha de ser prèvia a la concessió de la llicència municipal, llevat que es tracti de llicències concedides abans de la publicació d'aquesta Resolució.

—3 Comunicar aquesta Resolució al Registre de béns culturals d'interès nacional de Catalunya per a la seva anotació preventiva i donar-ne trasllat al Registre general de béns d'interès cultural de l'Administració de l'Estat.

Barcelona, 7 de març de 2002

Jordi Vilajoana i Rovira

Conseller de Cultura

(02.044.036)

Calonge se postula como futura zona de interés etnológico

- Dueños de masías piden a la Generalitat el reconocimiento de su labor tradicional
- Los payeses hacen vino de variedades autóctonas mediante técnicas artesanales

Lluís Molla, en la bodega de la masía Mas Molla, de Calonge. Foto: JOAN CASTRO

FERRAN COSCULLUELA
CALONGE

Una veintena de masías de Calonge y Vall-llobrega, agrupadas en la fundación Remença XXI, esperan ser declaradas en breve la primera zona de interés etnológico de Catalunya (ZIE), tras haber presentado ante la Generalitat el plan de gestión que desarrolla esta iniciativa. El proyecto, que cuenta con el asesoramiento de la Fundació Territori i Paisatge de Caixa Catalunya, busca garantizar la conservación de un entorno formado por explotaciones agrícolas de carácter tradicional y familiar con un gran valor cultural.

CULTIVOS

El ZIE también pretende fomentar la conservación del patrimonio natural y de las variedades de cultivos de vid autóctonos en vías de extinción. Calonge y Vall-llobrega, a escasos kilómetros de localidades muy turísticas, como Platja d'Aro y Palamós, constituyen una de las pocas áreas de Catalunya con un número significativo de payeses que siguen elaborando y comercializando vino mediante técnicas tradicionales diferenciadas de las de otras zonas de Catalunya.

La fundación de Caixa Catalunya considera que esta zona está sometida a presiones económicas y demográficas que ponen en peligro la pervivencia de esta forma de vida tradicional, basada en la venta directa de los productos artesanales. Otro valor añadido es que esta actividad agrícola ha configurado y mantiene un paisaje de gran belleza.

Lluís Molla, presidente de la Fundació Remença XXI, explica que el nombre de la entidad se debe a que los payeses que la integran son herederos de los que en el año 1485 recuperaron la propiedad de la tierra y el control de la labor agrícola gracias a una sentencia arbitral promulgada por Fernando II tras las guerras llamadas remensas, que protagonizaron los campesinos que se enfrentaron a los privilegios de la nobleza.

"La mayoría de nosotros somos ya mayores y, si no se preservan nuestras masías y forma de trabajo como un bien cultural, corremos el riesgo de que este patrimonio se pierda, porque sin ese reconocimiento nuestros hijos no podrán mantenerlas", afirma Molla.

SUCESOS

ÀLEX GARCIA / ARCHIVO

La plaza Can Mantega, al día siguiente del crimen, con una pintada de la corona de los latin kings

Pandilleros latinos caen por un crimen en Sants

A los detenidos, dos ñetas y un miembro de la banda 42, se les vincula con la muerte de un chico próximo a los latin kings

ENRIQUE FIGUEROA
Barcelona

Desde que se supo que un joven latino había sido asesinado de una puñalada en el barrio de Sants el pasado mes de mayo, se tuvo la sospecha de que tras el crimen latía una rivalidad entre pandillas. Recientemente, han sido detenidos cuatro jóvenes, uno de ellos menor de edad, entre los que se encuentra un miembro de la banda dominicana 42 y dos miembros de los ñetas. Estos dos últimos han sido arrestados en prisión a donde llegaron días después de la mortal puñalada por acusaciones anteriores.

Los hechos se produjeron la noche del 6 de mayo en la confluencia de las calles Galileo y Rosés, muy cerca de la plaza de Can Mantega, lugar de reunión habitual de grupos de jóvenes latinos. El encontronazo, pues el grupo de la víctima y de los agresores no se citaron sino que se encon-

traron por casualidad, se produjo después de celebrarse el partido de Copa de Europa entre el Chelsea y el Barcelona, que permitió el pase del equipo azulgrana a la final del año pasado. Ello parece que contribuyó al estado de euforia de unos y otros.

Tras encontrarse por las calles del barrio, el grupo de los detenidos obligó a sus rivales a “bajar la corona”, algo así como bajar las manos manteniendo el símbolo de los latin kings hacia el suelo. Ello se entiende entre los pandi-

Los agresores querían que el grupo de la víctima se humillara renunciando a los símbolos de su banda

lleros como un signo inequívoco de humillación. La víctima se resistió. No quiso hacerlo y parece que, según fuentes cercanas al caso, eso le costó la vida.

La investigación sigue abierta y no se descarta la implicación de miembros de otras pandillas vinculados a estos hechos, que evidencias un estado de tensión muy alto entre algunos grupos y, en especial, en algunos capítulos,

que es como se vienen a llamar los grupos más pequeños de las bandas asentados en un barrio o una zona. Los líderes, señalan fuentes conocedoras de este entramado pandillero, no siempre conocen u ordenan determinadas acciones.

Uno de los arrestados, de nacionalidad venezolano, al que se vincula con la banda 42, fue detenido pero se encuentra por el momento en libertad a la espera de que se amplie el material probatorio contra él. Otros dos arrestados permanecen en prisión. Se trata de dos jóvenes peruanos a los que los investigadores los encuadran en los ñetas. Estos continúan en la cárcel donde ya estaban, al parecer, por una pelea anterior con miembros de otro grupo rival ocurrida antes de los hechos de Can Mantega.

La investigación ha obligado a los responsables del caso a buscar entre las bandas latinas presentes en Barcelona. En los últimos meses, los Mossos d'Esquadra han detectado algunos movimientos nuevos entre las pandillas, desde la aparente radicalización de una parte de los ñetas –constituida hace tiempo como asociación cultural–, a la irrupción de grupos como la 42 o los black panther, que desequilibran este peligroso ecosistema.●

La gestión de impuestos en Cunit, bajo sospecha

SARA SANS
Tarragona

La sospecha planea sobre el Ayuntamiento de Cunit. La empresa Auxiliar de Recaudación SL, que cobró un millón de euros para realizar los estudios previos a la polémica revisión catastral del municipio, que ahora está investigando Fiscalía y que, además gestiona la recaudación de los impuestos municipales y mul-

tas de Cunit, es la misma que gestionaba el cobro de los tributos en Cubelles hasta el 2007. Este Ayuntamiento ha denunciado a Fiscalía que la empresa en cuestión dejó de ingresar a las arcas municipales sólo durante los últimos cinco años, 2,3 millones.

Aunque un juzgado de primera instancia ya declaró nulo de pleno derecho el contrato del Ayuntamiento de Cunit con Auxiliar de Recaudación SL, lo cierto

es que el Consistorio pagó casi un millón de euros por los trabajos previos para la revisión del catastro (que ha supuesto una subida media del 350%) pese a los informes negativos de la interventora municipal. El Ayuntamiento de Cunit espera desde hace más de un mes que la empresa justifique en qué empleó la cantidad abonada, “pero aún no lo han notificado”, explica la alcaldesa Judith Alberich. Mientras, la misma empresa sigue gestionando la recaudación de los impuestos de Cunit. En Cubelles lo hizo hasta el 2007 y ahora ha trascendido que el Ayuntamiento no ingresaba al menos el 10% de los recibos de los impuestos municipales.●

LA VINOTECA CATALANA

Enosenderismo para potenciar el Priorat

RAMON FRANCÀS
Falset

Tras invertir 900.000 euros en un novedoso proyecto del Consell Comarcal del Priorat, que ha encontrado el apoyo de la dirección general de Turisme de la Generalitat y que ha permitido recuperar antiguos caminos históricos, el Priorat se singulariza apostando por lo que se ha convenido en denominar enosenderismo.

Incluso se han utilizado fotos americanas de los años 40 realizadas desde aviones para poder descubrir los antiguos senderos abandonados y pistas forestales que unían los pueblos del Priorat. Según el gerente del Pla de Foment de Turisme del Priorat, David Esteller, se pretende unir diversos municipios y bodegas de la comarca entre viñedos y olivares “para que los visitantes puedan conocer el vino y el aceite del Priorat y el Montsant desde la perspectiva del paisaje”. Es, según Esteller, un modelo enoturístico transportable al resto de Catalunya.

El vicepresidente primero del Consell Comarcal del Priorat, Joan Carles Garcia, entiende que el Priorat “no es Port Aventura” pero no tiene dudas de que el enoturismo es una posibilidad para “dar con-

Mines de Bellmunt del Priorat. También la oferta de alojamiento, con sólo 400 camas en toda la comarca, es reducida, aunque mucho camino se ha recorrido durante la última década gracias al impulso ofrecido por los proyectos de desarrollo europeo Leader para dinamizar la economía de la comarca. También los primeros frutos del Pla de Foment de Turisme del Priorat, que se puso en marcha en 2006, empiezan a recogerse ahora.

Las rutas de enosenderismo diseñadas en el Priorat tienen diferente nivel, en función de la duración del recorrido y de la dificultad técnica del terreno: fáciles, moderadas, exigentes y duras. La ruta más corta, de Porrera a Falset, se realiza a pie aproximadamente en 2h15m tras recorrer 7,2 kilómetros y superar una ascensión acumulada de 310 metros. La más larga es la inicial, que une El Molar y Gratallops tras recorrer 11 kilómetros y superar un desnivel acumulado de 480 metros. Este trayecto se puede completar invirtiendo 3h 20m. Se ofrece a los participantes un libro de ruta, un mapa de la comarca, alojamiento en hotel y establecimientos rurales, el transporte del equipaje, dos visitas a bodegas, dos catas de vino y una cata de aceite. Las rutas son guiadas o autoguiadas y pue-

RAFAEL LÓPEZ-MONNE

Recorriendo viñedos prioratinos por senderos históricos

sistencia y apoyo” a la actividad agrícola en una comarca que renace con el boom del vino tras décadas de éxodo, de penurias económicas y de abandono de explotaciones agrícolas. Garcia afirma que “vinculando el vino y el paisaje se puede contribuir a dar pervivencia al sector agrario, que es una de las actividades económicas que mejor estructuran el país”. De hecho, la Fira del Vi de Falset ha venido apostando por un eslogan que es toda una declaración de intenciones: Vi + paisatge = futur. Las cifras de visitantes que capta el Priorat son aún modestas. Durante el año pasado la Cartoixa d'Escaladei recibió 22.000 visitantes, y 11.000 el centro de interpretación de la minería del Museu de les

den realizarse a pie o en bicicleta, aunque también se ofrece la opción de completar recorridos más amplios en coche. De hecho, las denominaciones de origen del Priorat y el Montsant, junto con las de la Terra Alta y la Conca de Barberà, participan también en el proyecto de Paisatges del Vi, que permite recorrer en coche con la guía de un CD estas cuatro DO y “conocer mejor la cultura del vino, el pasado y el presente de los territorios del sur de Catalunya y su gente, que han vivido para y del cultivo de la viña”. El itinerario y el CD se puede conseguir en las oficinas comarcales de turismo del Priorat, la Terra Alta y la Conca de Barberà, o descargarlo desde la web www.paisatgesdelvi.com.●

MUNICIPAL PÁG. 4

Nuevos proyectos para el Poble Sec
Vecinos y municipio crearán una mesa para la convivencia

CIUDADANOS PÁG. 5

Una revista enseña cómo ‘okupar’ casas
La publicación va dirigida al público joven

CIUDADANOS PÁG. 7

La ropa de marcas falsas, para Càritas
Un juez autoriza a la policía de Cambrils a ceder los decomisos

GENTE PÁGS. 8 Y 9

El catolicismo útil según san Bono
La influencia bíblica del líder de U2

VIVIR

Martes, 29 diciembre 2009

LA VANGUARDIA

CARLES CASTRO

La vid retrocede. La uva comparte terreno con los polígonos industriales que estos últimos años han proliferado a lo largo del Penedès

La resurrección del Penedès

RAMON FRANCÀS
Vilafranca del Penedès

“Sabemos que estábamos enfermos y por ello hemos ido al médico, y ahora nos estamos tomando lo que nos ha recetado”. Con estas palabras el director del Consejo Regulador de la Denominación de Origen Penedès, Josep Ribas, ilustra una situación preocupante de pérdida de prestigio y de cuota de mercado del Penedès. De hecho, desde el 2003 en esta región vitivinícola, donde se elabora vino desde el siglo IV a.C., se ha reducido la produc-

● **Un plan estratégico pretende impulsar la DO para recuperar el prestigio y pérdida de cuota de mercado**

ción en cerca de 25 millones de botellas, perdiendo iconos como los blancos Viña Sol o Viña Esmaralda de Torres, actualmente amparados por la DO Catalunya.

Sólo en el último año la producción ha pasado de 34,9 millones de botellas a 27,6. Desde el 2003

● **Los polígonos industriales y el bajo precio de la uva han reducido la producción en 25 millones de botellas**

el Penedès también ha visto como se reducía en 30 el número de bodegas elaboradoras, mientras que se perdían cerca de 2.000 viticultores y las hectáreas de viña retrocedían en unas 2.500. Desde el Consejo Regulador de la DO Penedès se ha veni-

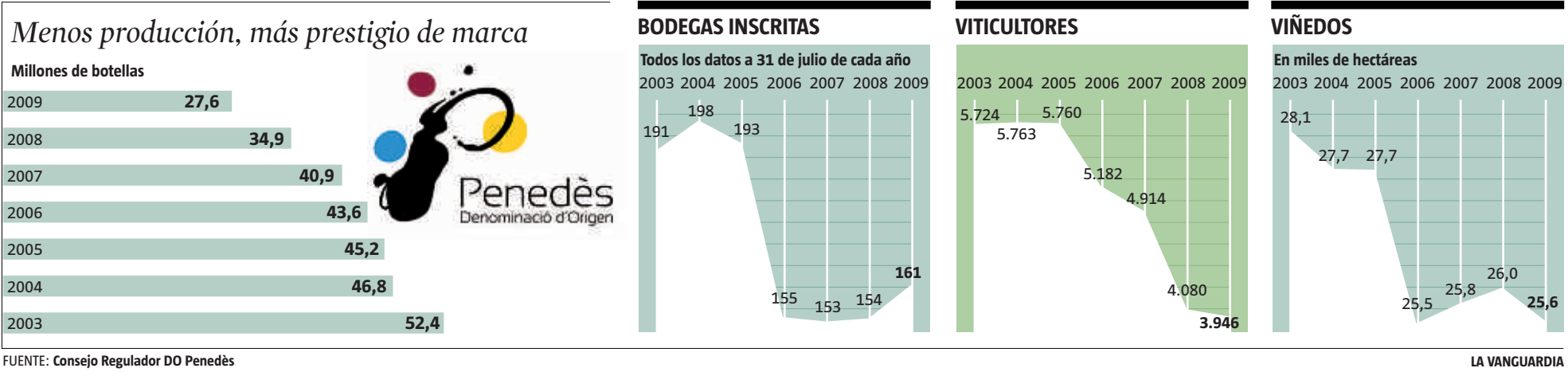
do considerando que “la particular situación geográfica del Penedès –del mar a la montaña– hace que el paisaje sea cálido y armonioso, lleno de luminosidad mediterránea y muy acogedor”. Pese a ello, la proliferación de polígonos industriales y logísticos, la

substitución de los ancestrales paisajes de viñedos por cemento y la grave crisis por el bajo precio que se paga por la uva a los viticultores han disparado todas las alarmas. Incluso la sede del Consejo Regulador, del Institut Català de la Vinya i el Vi de la Generalitat o de la patronal de los vinos (Uvipe) está situada en un polígono. Y es que el Penedès se ha ido alejando progresivamente del modelo de las zonas enoturísticas de prestigio mundial.

Para corregir la situación se ha impulsado un plan estratégico que incluye una treintena de iniciativas tendentes a buscar una personalidad diferenciadora para los vinos del Penedès, así como elevar el listón del prestigio y de la calidad. Se propone hacer bandera de la variedad de uva blanca xarel·lo, potenciar la oferta enoturística y preservar el ancestral paisaje de viñedos, así como crear una categoría que singularice los vinos de más alta expresión y conectar más con el consumidor con un lenguaje sencillo y comprensible. Incluso recientemente han escogido un nuevo eslogan (“Sol i vi”) y un nuevo logo-

CONTINÚA EN LA PÁGINA SIGUIENTE >>

LA RESURRECCIÓN DEL Penedès PLAN ESTRATÉGICO PARA REFLOTAR UNA DO EN CRISIS

En busca de una identidad

CARLES CASTRO

En las tierras del Penedès se elabora vino desde el siglo IV a.C., pero desde el 2003 sufre una progresiva pérdida de prestigio

>> VIENE DE LA PÁGINA ANTERIOR

tipo y han puesto en marcha una campaña publicitaria.

El presidente de la DO Penedès, Francesc Pascual, incide en la necesidad de incrementar el nivel de calidad para garantizar el futuro, así como explotar “al máximo” las potencialidades enoturísticas que se brindan por la proximidad del Penedès con Barcelona y Tarragona. Pascual, que ve que hay “ganas e ilusión” para remontar la situación, afirma también mostrarse convencido de que no hay futuro si el viticultor no se puede ganar la vida, ya que “de lo contrario difícilmente producirá uva de calidad”.

El responsable de la viña y el vino del sindicato Unió de Pagesos, Joan Santó, dice que con el nuevo plan estratégico “hemos pasado de hacer todo lo que se quería a sólo hacer unas cuantas cosas”, lo cual le lleva a temer que “no todos estarán dispuestos o podrán seguir el plan estratégico”. Santó entiende que es fundamental recuperar la “identidad propia”, que ahora considera

CARLES CASTRO

El plan estratégico quiere hacer bandera de la variedad de uva blanca xarel·lo

“perdida”, y recuerda que “el viticultor debe poder ganarse la vida con unos precios justos”. El presidente de la patronal de los vinos del Penedès, Miguel A. Torres, cree en “el entusiasmo de las nuevas generaciones” para elevar el prestigio del Penedès y en la apuesta por las variedades autóctonas y las que se están recuperando.

EL PLAN ESTRATÉGICO
La recuperación implica potenciar el enoturismo y aumentar la calidad

LA OPINIÓN
Los responsables del vino dicen que no hay futuro si el viticultor no se gana la vida

A iniciativas como Qalidès (asociación integrada por Albet i Noya, Avgvstvs, Can Feixes, Can Ràfols dels Caus, Torres, Gramona, Jané Ventura, Jean León y Mas Comtal), que apuesta por la elaboración de vinos que “expresen una búsqueda apasionada de la calidad sin restricciones y un respeto por el entorno y el terruño”, se añade ahora el ímpetu de nuevos proyectos impulsados por nuevas generaciones, como el de Marcel Sabaté con su decidida apuesta en Castellroig por los vinos y cavas de terruño. Su contagioso entusiasmo puede encontrarse también en proyectos como el de Mas Candí y en otros jóvenes enólogos y bodegueros, como es el caso de los hermanos Joan y Josep Cusiné y sus respectivas esposas (Parés Baltà), de los hermanos Manel y Ramon Aviñó (Can Ramon Viticultors del Montgròs), de Marcelo Desvalls (Finca Viladellops), de los hermanos Antoni y Mercè Rossell junto con el enólogo Salvi Moliner (Oriol Rossell), de Enric Soler junto con Ester Nin (padres del Nun Vinya dels Taus) o de la pareja formada por Irene Alemany y Laurent Corrio (autores del tinto de alta expresión Sot Lefric), pero también en creadores vinculados a grandes firmas, como Mireia Torres (Bodegas Torres), Damià Deàs y Eva Plazas (Vilarnau) o de los hermanos Paco y Toni de la Rosa (Torelló).●

CARLES CASTRO

Los bodegueros reclaman la protección del paisaje vitícola

Fe ciega en el terruño

RAMON FRANCÀS

Sant Sadurní d'Anoia

Pese a los nubarrones que amenazan tormenta, no pocos jóvenes inquietos se muestran convencidos de las potencialidades del Penedès. Pepe Raventós, de 35 años, ostenta la representación de la decimonovena generación de una misma familia propietaria de una de las fincas más antiguas y emblemáticas del Penedès. Sus ancestrales viñedos ocupan 70 hectáreas de las 90 de esta finca de Sant Sadurní d'Anoia. Su gran símbolo es el longevo roble de Can Codorníu, de más de tres centurias. Hace ya dos años que se hizo con las riendas de la gestión de Raventós i Blanc, una bodega de referencia fundada por su abuelo que elabora medio millón de botellas de cava y 300.000 de vinos amparados por la DO Penedès.

Cuando empezó a trabajar en la bodega, en el 2001, sólo exportaban el 10% de la producción. Ahora, cuando acaban de entrar en China, ya comercializan en 25 mercados internacionales un 25% de su producción. Sólo en Nueva York ya venden el doble que en Madrid. Pero su “gran sueño” es situar los vinos y cavas que nacen de sus viñedos “en el mapa mundial de los vinos de prestigio”. Y en ello están, apostando por productos que “expresan el terruño, el clima y la personalidad del Penedès”. Pepe Raventós considera que los vinos del Penedès nunca han gozado de prestigio, aunque sí han sido rentables y han tenido “notoriedad”. Cree obcecadamente en las “oportunidades” que brinda el futuro, pero advierte, ante la progresiva desaparición de viñedos y la proliferación de polígonos logísticos e industriales, que “cualquier región vitivinícola de prestigio mundial va asociada a un paisaje de calidad”. Pone como ejemplo de ello la Borgoña, California, la Champagne, la Toscana, Alsacia o el Priorat. Es por ello que propone crear “anillos de protección vitícola” en el Penedès.

A Jordi Arnan, de 38 años como Ramon Parera, su socio en la bodega Pardas de Torrelavit, le gusta contar

una anécdota que ilustra el desconocimiento y el poco respeto que despierta el mundo rural en general, y el vitícola en particular. Hace ya años, en fechas próximas a la Navidad, sorprendió a un hombre que armado con un serrucho intentaba llevarse una de sus vides para convertirla en su árbol de Navidad. Al darle el alto se llevó como respuesta que la vid había fenecido. Al parecer, desconocía el parón del ciclo vegetativo durante el período invernal. Arnan y Parera profesan una “fe ciega en el Penedès”. Añaden que “creemos en las potencialidades de nuestra tierra”, y aseguran que “de aquí

EL CONTRASTE

El cava se lleva el reconocimiento

■ En contraste con la situación de crisis que sufren los vinos DO Penedès, los cavas, que se elaboran en un 90% en esta región, gozan de un gran prestigio internacional. Muchas de las uvas de las viñas no se sabía hasta ahora dónde acabarían, si en botellas de la DO Penedès, DO Catalunya o DO Cava, lo que se corregirá con el nuevo plan.

no nos moverán”. Entienden que el Penedès está situado en una zona estratégica justo al lado de Barcelona y que, con una buena gestión, se pueden obtener muchas oportunidades de desarrollo económico gracias al enoturismo. Su trabajo, que se adapta a los parámetros de la agricultura ecológica, es respetuoso con la diversidad y el equilibrio natural en las viñas. Iniciaron su proyecto en 1996 pero no fue hasta el 2004 que lanzaron sus primeros vinos al mercado. Han apostado fuerte por las variedades autóctonas, como el xarel·lo y el sumoll, y ya han alcanzado una producción de 50.000 botellas, de las que exportan un 30%.

Aunque ya empieza a coger el mando de Recaredo, una de las fir-

mas más prestigiosas del Penedès, no está previsto hasta dentro de dos años que Ton Mata Moliner, de 39 años, se haga cargo de la dirección general de esta bodega que se ha centrado en los cavas brut nature de añada y de larga crianza pero que también elabora un tinto y un memorable vino blanco de xarel·lo. Ante la destrucción del paisaje ancestral de viñedos y la proliferación de polígonos, Ton Mata fue uno de los fundadores, junto con Ramon Parera, de la asociación Al Penedès Vinyes, actualmente inactiva. Se muestra convencido de que el futuro del Penedès pasa por la protección de su paisaje. En este sentido apunta que el Penedès es necesario como la gran zona verde situada entre las dos grandes áreas metropolitanas de Barcelona y Tarragona. Ton Mata, la tercera generación de una firma fundada en 1924, cree en el atractivo del Penedès como zona enoturística de primer orden dada la proximidad con Barcelona. De hecho, afirma que “sin paisaje no seremos capaces de hacer percibir que en el Penedès se hacen grandes vinos”. El futuro tampoco lo concibe sin apostar por las variedades autóctonas, especialmente por la polivalente xarel·lo, y por la viña como elementos esenciales. Defiende, pues, los elaboradores de calidad que controlan todo el proceso, desde el viñedo hasta el embotellado y el etiquetado.

Un caso único es el de Albert Jané, de 36 años, un inquieto enólogo del Baix Penedès que dejó las cavas familiares de El Vendrell para desarrollar un proyecto más personal en la DO Montsant, donde ha cosechado un éxito fulgurante con Acústic Celler. Incluso el gurú norteamericano Robert Parker, el prescriptor más influyente del planeta, ha ensalzado sus vinos. Ahora Albert Jané quiere volver a su tierra y calcar en el Penedès su proyecto de la comarca del Priorat, apostando igualmente por “viejas viñas ancestrales de variedades autóctonas”. Ya está “mirando” viejos viñedos plantados en vaso en zonas altas del Penedès, como El Montmell, interesándose inicialmente por variedades blancas como el macabeo, el xarel·lo, la subirat parent o la malvasía de Sitges.

En una segunda fase quiere desarrollar tintos en base a variedades como la sumoll, la garnacha o la carinyena. Ve en las longevas y retorcidas vides un patrimonio equiparable a “las viejas iglesias”. Cree “en el muchísimo potencial, carácter, singularidad, historia y cultura del Penedès”, y quiere volver a la agricultura que practicaban sus antepasados. Se ha marcado como objetivo que sus primeras botellas del Penedès salgan ya de la cosecha del 2010 y no tiene dudas del “gran futuro” que tiene el Penedès si se apuesta por vinos con “identidad y carácter”.●

CARLES CASTRO

Raventós. Pepe Raventós reivindica la personalidad del Penedès en sus vinos y cavas

Pardas de torrelavit. Armand y Parera creen en “el potencial de la tierra”

Recaredo. Para Ton Mata el Penedès es la gran zona verde de Barcelona

Acustic celler. Albert Jané quiere volver a la agricultura que practicaban sus antepasados

CARLES CASTRO

CARLES CASTRO